

Załącznik nr 5 do Regulaminu konkursu

Instrukcja do opracowania studium wykonalności – różnorodność biologiczna

Oś priorytetowa IV Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego
Działanie 4.5 Różnorodność biologiczna
(priorytet inwestycyjny: 6d)

Numer naboru:

RPPK.04.05.00-IZ.00-18-002/18

KONKURS OGÓLNY

Marzec 2018 r.

Instrukcja została opracowana przez Instytucję Zarządzającą RPO, na podstawie uregulowań prawnych oraz metodologicznych właściwych dla perspektywy finansowej 2014-2020.

Autor: Grzegorz Topolewicz

Współpraca: Barbara Małkowska (procedury środowiskowe)

Spis treści

Stosowane skróty	4
Wstęp	5
Czym jest studium wykonalności?	5
Dlaczego potrzebuję studium?	5
Zakres obowiązywania <i>Instrukcji</i>	6
Podstawa opracowania <i>Instrukcji</i>	7
1. Przyczyny realizacji projektu	8
1.1. Opis uwarunkowań społeczno-gospodarczych występujących na obszarze oddziaływania projektu ..	8
1.2. Problemy beneficjentów projektu	9
2. Opis projektu	11
2.1. Cele projektu	12
2.2. Produkty projektu	13
2.3. Rezultaty projektu	15
2.4. Opis i ocena wariantów alternatywnych	17
2.5. Powiązania z innymi inwestycjami	19
3. Zakres rzeczowy projektu	20
3.1. Lokalizacja	20
3.2. Roboty budowlane i instalacyjne	21
3.3. Dostawy	23
3.4. Dokumentacja i usługi	24
3.5. Promocja projektu	25
3.6. Zgodność z kryteriami RPO	26
4. Uwarunkowania prawne i organizacyjne	26
4.1. Uwarunkowania wynikające z procedur zagospodarowania przestrzennego i prawa budowlanego ..	26
4.2. Zgodność z prawem zamówień publicznych	27
4.3. Pomoc publiczna	28
4.4. Inne uwarunkowania prawne	32
4.5. Uwarunkowania wynikające z dokumentów strategicznych	33
4.6. Zgodność projektu z polityką równych szans	34
4.7. Charakterystyka wnioskodawcy	35
4.8. Partnerzy i opis zasad partnerstwa	36
4.9. Opis podmiotu odpowiedzialnego za eksploatację przedmiotu inwestycji po jej zakończeniu	37
4.10. Doświadczenie	38
5. Analiza finansowa	39
5.1. Harmonogram realizacji	41
5.2. Nakłady inwestycyjne	41
5.3. Źródła finansowania	42
5.4. Koszty operacyjne	43
5.5. Analiza popytu	46
5.6. Przychody	46
5.7. Wartość rezydualna	48
5.8. Analiza wyniku finansowego – wskaźników finansowych	49
5.9. Dochody netto generowane przez projekt	50
5.10. Trwałość finansowa projektu	54
6. Analiza ekonomiczna	55
6.1. Korzyści zewnętrzne wynikające z realizacji projektu	56
6.2. Nakłady i koszty społeczno-gospodarcze związane z realizacją projektu	57
6.3. Analiza kosztów i korzyści	58
7. Analiza oddziaływania na środowisko	61
7.1. Formalno-prawna procedura wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach	62
7.2. Zrównoważony rozwój i zmiany klimatu	63
7.3. Analiza pozostałych obszarów oddziaływania inwestycji na środowisko	64
7.4. Oddziaływanie projektu na obszary Natura 2000 i inne formy ochrony przyrody	65
8. Analiza ryzyka i wrażliwości	67
Załączniki:	68
Analiza finansowa i ekonomiczna w aktywnym arkuszu kalkulacyjnym	68
Zakres studium dla projektów, które dotyczą opracowania dokumentacji dotyczącej ochrony	
biodóżnorodności	69

Stosowane skróty

EDB	Ekwiwalent dotacji brutto, obliczony zgodnie z § 4 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 sierpnia 2004 r. w sprawie szczegółowego sposobu obliczania wartości pomocy publicznej udzielanej w różnych formach (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 461)
Instrukcja	Instrukcja do opracowania studium wykonalności - różnorodność biologiczna
IZ RPO WP 2014-2020	Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 - Zarząd Województwa Podkarpackiego
MRiF	Ministerstwo Rozwoju i Finansów
Podręcznik CBA	<i>Guide to Cost-benefit Analysis of Investment Projects. Economic appraisal tool for Cohesion Policy 2014-2020</i> , D. Sartori i inni, KE 2014
Rozporządzenie nr 1303/2013	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006
Rozporządzenie nr 207/2015	Rozporządzenie Wykonawcze Komisji (UE) 207/2015 z dnia 20 stycznia 2015 r. ustanawiające szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 w odniesieniu do (...) metodyki przeprowadzania analizy kosztów i korzyści, a także zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1299/2013 w odniesieniu do wzoru sprawozdań z wdrażania w ramach celu „Europejska współpraca terytorialna” (załącznik III)
Rozporządzenie nr 651/2014	Rozporządzeniu Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. Urz. UE L 187 z 26.06.2014, s.1)
Rozporządzenie nr 215/2014	Rozporządzenie Wykonawcze Komisji (UE) Nr 215/2014 z dnia 7 marca 2014 r. ustanawiające zasady wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego w zakresie metod wsparcia w odniesieniu do zmian klimatu, określania celów pośrednich i końcowych na potrzeby ram wykonania oraz klasyfikacji kategorii interwencji w odniesieniu do europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych
Rozporządzenie nr 480/2014	Rozporządzenie Delegowane Komisji (UE) nr 480/2014 z dnia 3 marca 2014 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego
RPO	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020
SW	Studium wykonalności

SWOT	Analiza pozwalająca na uporządkowanie mocnych i słabych stron przedsięwzięcia oraz szans i zagrożeń, które jego dotyczą
SZOOP	Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020
Ustawa wdrożeniowa	Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1460 z późn. zm.)
Wytyczne MRiF	Wytyczne MR w zakresie zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód i projektów hybrydowych na lata 2014 – 2020, MR/H 2014-2020/7(2)/02/2017, 17 lutego 2017 r., dostępne do pobrania na stronie: https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/media/35599/Wytyczne_PGD_PH_2014_2020.pdf
ZIT	Zintegrowane Inwestycje Terytorialne

Wstęp

Czym jest studium wykonalności?

Studium wykonalności (ang. *feasibility study*, dalej: SW) jest dokumentem, w którym przeprowadza się pogłębioną ocenę i analizę potencjału projektu. Ma ono wesprzeć proces decyzyjny poprzez obiektywne i racjonalne określenie jego mocnych i słabych stron oraz możliwości i zagrożeń z nim związanych, zasobów, jakie będą niezbędne do realizacji projektu, a także ocenę szans jego powodzenia.

Studium, opracowane zgodnie z niniejszą *Instrukcją*, powinno dawać jasne odpowiedzi na pytania dotyczące inwestycji opisanej we wniosku o dofinansowanie:

W przypadku realizacji jednego z kilku etapów większego zadania, studium wykonalności powinno uzasadniać celowość dofinansowania tego etapu, zgodnie z zasadą, że dofinansowanie może uzyskać projekt kompletny, który po zakończeniu będzie funkcjonował i dawał wymierne efekty.

Dlaczego potrzebuję studium?

Studium przedstawia uzasadnienie realizacji zaplanowanej inwestycji. Pozwala na głębszą analizę i refleksję, czy dany projekt jest najlepszym środkiem do osiągnięcia zaplanowanych celów i rozwiązania konkretnych problemów. Wymaga zastanowienia się nad możliwymi wariantami technicznymi i organizacyjnymi.

Prowadzi do oszacowania kosztów i korzyści wynikających z przedsięwzięcia, pozwala inwestorowi ustalić źródła finansowania, przyszłe koszty użytkowania oraz czy będzie on w stanie utrzymać je w przyszłości.

Istotnym elementem studium jest również analiza ryzyka, która pozwala na wczesne ustalenie najważniejszych zagrożeń, działań zaradczych lub – jeśli ryzyko jest zbyt duże – odstąpienie od realizacji albo poszukiwanie innego rozwiązania.

Studium jest obowiązkowym dokumentem wymaganym przy ubieganiu się o dofinansowanie projektów infrastrukturalnych w ramach RPO. Jego zapisy są wiążące dla wnioskodawcy.

Uwaga!

Należy unikać nadmiernego rozbudowywania opisów i podawania informacji zbędnych dla oceny wykonalności projektu.

Informacje powinny być konkretne i jednoznaczne, najlepiej poparte danymi liczbowymi.

Zakres obowiązywania Instrukcji

Niniejsza *Instrukcja* określa zakres studiów wykonalności, które są podstawowymi dokumentami wymaganymi przy ubieganiu się o dofinansowanie projektów ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020.

Instrukcja obowiązuje wnioskodawców i instytucje zaangażowane we wdrażanie Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020, jako załącznik do regulaminu konkursu (przyjętego na podstawie art. 41 Ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1460 z późn. zm.).

Instrukcja dotyczy dokumentacji projektów zgłaszanych do dofinansowania w zakresie określonym w Szczegółowym Opisie Priorytetów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 dla **osi priorytetowej IV Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, Działanie 4.5 Różnorodność biologiczna**, których zakres rzeczowy obejmuje:

1. Budowa, rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia, i/lub usługi w zakresie ochrony in-situ i ex-situ zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody (w tym położonych na obszarach Natura 2000), a także ochrony siedlisk i gatunków w parkach miejskich i ekoparkach z zastosowaniem gatunków rodzimych, zanikających, wypieranych charakterystycznych dla danego terenu.
2. Budowa, rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia, i/lub usługi w zakresie niezbędnej infrastruktury związanej z ochroną, przywróceniem właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków (również na terenach chronionych).
3. Budowa, rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia w zakresie niezbędnej infrastruktury mającej na celu ograniczanie negatywnego oddziaływania turystyki na obszary cenne przyrodniczo oraz promowanie form ochrony przyrody - jako element projektów dotyczących w podstawowym zakresie ochrony różnorodności biologicznej. Realizacja inwestycji wykorzystujących lokalne zasoby przyrodnicze, zwłaszcza na obszarach górskich będzie odbywać się wraz z odpowiednim zabezpieczeniem tych terenów przed zwiększoną i niekontrolowaną presją poprzez koncentrację kanalizację ruchu turystycznego.
4. Opracowywanie:
 - a) planów ochrony dla rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych oraz dokumentów waloryzujących obszary chronionego krajobrazu,

- b) inwentaryzacji przyrodniczych, na potrzeby dokumentów wymienionych w lit a), inwentaryzacji nieleśnych siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 położonych w granicach parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu,
 - c) audytu krajobrazowego dla województwa podkarpackiego.
5. Budowa, rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia na potrzeby centrów ochrony różnorodności biologicznej w oparciu o gatunki rodzime, ginące, wypierane lub zagrożone np.:
- banki genowe,
 - ogrody botaniczne,
 - lecznice i ośrodki rehabilitacji dla zwierząt dzikich i chronionych.
6. Rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia w zakresie infrastruktury istniejących ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej (m.in. w parkach krajobrazowych).

Układ treści *Instrukcji* jest tożsamy (odpowiedni) do schematu układu treści w studium wykonalności danego projektu.

Zakres informacji wymaganych w SW może być dodatkowo określony w regulaminie danego konkursu.

Uwaga!

Studium wykonalności należy sporządzić w formie papierowej w dwóch egzemplarzach (oryginał) w formacie A4, przy czym do wersji papierowej należy załączyć jego wersję elektroniczną (np. PDF, doc) wraz z analizą finansową i ekonomiczną w aktywnym arkuszu kalkulacyjnym.

Studium wykonalności powinno zawierać informację o osobie (oraz firmie), która je wykonała i powinno być opatrzone pieczęcią i podpisami osób upoważnionych do reprezentacji wnioskodawcy.

Podstawa opracowania *Instrukcji*

Instrukcja powstała w celu doprecyzowania zakresu studiów wykonalności, które powinny spełniać wymogi określone w:

- Rozporządzeniu nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (...),
- Rozporządzeniu nr 480/2014 z dnia 3 marca 2014 r. uzupełniającym Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 (...),
- *Wytycznych MRIF w zakresie zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód (...).*

Pomocniczo mają również zastosowanie:

- Rozporządzenie nr 207/2015 z dnia 20 stycznia 2015 r. ustanawiające szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 (...) - załącznik III,
- *Podręcznik CBA*, 2014,
- *Poradnik przygotowania inwestycji z uwzględnieniem zmian klimatu, ich łagodzenia i przystosowania do tych zmian oraz odporności na klęski żywiołowe*, MOŚ, <http://klimada.mos.gov.pl/>
- *Wytyczne w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020*, MliR/H 2014-2020/16(01)/05/2015, z 8.05.2015 r.,
- obowiązujące przepisy i zasady rachunkowości,
- ogólnie przyjęte metody analiz finansowych i ekonomicznych.

1. Przyczyny realizacji projektu

W rozdziale tym należy przedstawić przyczyny podjęcia realizacji projektu oraz określić problemy, jakie zostaną rozwiązane w wyniku realizacji zaplanowanych działań, zgodnie z poniższymi punktami.

Opis powinien zawierać najistotniejsze informacje i dane statystyczne odnoszące się do zakresu i typu projektu oraz takie, które mogą mieć wpływ na jego przewidywane skutki.

Przedstawiane argumenty należy poprzeć aktualnymi danymi statystycznymi (lub wieloletnimi trendami) oraz określić ich źródło.

Należy unikać nadmiernego rozbudowania ww. opisów oraz zamieszczania danych zbędnych z punktu widzenia problemów ochrony bioróżnorodności.

Jednym z podstawowych błędów popełnianych przez autorów studiów wykonalności jest bezrefleksyjne kopiowanie obszernych fragmentów ogólnych dokumentów, takich jak strategie rozwoju gmin. Niestety często zamieszczane treści bazują na tekstach wypracowanych przy okazji sporządzania innych studiów wykonalności, także w innych regionach, w oparciu o inne wytyczne i instrukcje. Tymczasem punkt ten powinien być zwięzły, syntetyczny i konkretnie nawiązywać do opisywanego w studium przedsięwzięcia.

1.1. Opis uwarunkowań społeczno-gospodarczych występujących na obszarze oddziaływania projektu

Dotyczy informacji związanych z uwarunkowaniami przyrodniczymi oraz kontekstu społeczno-gospodarczego projektu.

W odniesieniu do projektów ochrony bioróżnorodności należy między innymi określić:

- obszar objęty analizą (powierzchnia, lokalizacja, charakterystyka)
- walory przyrodnicze danego obszaru
- uwarunkowania i zagrożenia dla danego obszaru
- występowanie gatunków i siedlisk chronionych, stopień zagrożenia, analiza populacji
- występowanie form prawnych ochrony przyrody
- dotychczasowe działania ochronne
- problemy z gatunkami inwazyjnymi
- poziom świadomości ekologicznej mieszkańców danego obszaru
- problemy z niszczeniem siedlisk przyrodniczych i korytarzy ekologicznych (np. „dzikie wysypiska”, presja turystyki, urbanizacja i fragmentaryzacja terenu, monokultury, osuszanie terenów podmokłych i zmniejszanie retencji powierzchniowej)
- zanieczyszczenia oraz zatrucia gleby i wód na skutek chemizacji rolnictwa i nadmiernego zużycia nawozów sztucznych, herbicydów i pestycydów
- wprowadzenie obcych biogeograficznie gatunków do środowiska oraz genetycznie zmodyfikowanych odmian roślin i zwierząt
- zanik hodowli tradycyjnych ras zwierząt gospodarskich, uprawy rodzimych gatunków roślin, zarastanie łąk
- informacje o stanie gospodarki turystycznej i natężeniu ruchu turystycznego
- infrastrukturę techniczną obszaru, którego dotyczy projekt.

Należy wymienić oraz scharakteryzować m.in. siedliska przyrodnicze, gatunki roślin, zwierząt i grzybów, cenne ekosystemy, dla których będzie budowana infrastruktura lub których dotyczy projekt opracowania dokumentacji przyrodniczej, w szczególności: ginące/niewystępujące już gatunki (z podaniem nazw, liczebności, podstawy prawnej ochrony itd.), siedliska przyrodnicze, które kiedyś występowały, a dziś wymagają ochrony/przywrócenia itd., występujące gatunki (niekoniecznie zagrożone), które przemieszczając się natrafiają na przeszkody itp.

Konieczne może być opracowanie analizy struktury populacji danego gatunku lub ekosystemu, która uwzględnić powinna:

- liczebność, płodność, rozrodczość, śmiertelność, krzywą przeżywalności
- zagęszczenie populacji i jego zmienność w czasie
- strukturę przestrzenną, np. rozmieszczenie równomierne, uszeregowanie liniowe lub skupiskowe, struktura pionowa rozmieszczenia osobników w populacji
- strukturę płci i wieku
- strukturę socjalną (np. owady społeczne, parabioza, stado, systemy socjalne ptaków)
- dynamikę liczebności populacji
- właściwości biotopu i rodzaj interakcji z innymi populacjami biocenozy.

W odniesieniu do placówek edukacji ekologicznej należy dodatkowo zwrócić uwagę na dotychczasową infrastrukturę i działalność w zakresie edukacji ekologicznej, w tym np.:

- formy działalności (np. spotkania, warsztaty, kampanie promocyjne i informacyjne, imprezy masowe, konkursy ekologiczne)
- liczbę i charakterystykę głównych grup docelowych odbiorców przekazu edukacyjnego
- poziom świadomości ekologicznej grup docelowych
- pracowników i wolontariuszy
- posiadaną infrastrukturę i wyposażenie wraz ze sposobem wykorzystania obiektów/wyposażenia
- dostępność (dowóz do placówki, dostosowanie dla osób niepełnosprawnych ruchowo, infrastruktura IT)
- dotychczasową współpracę z innymi placówkami edukacyjnymi, organizacjami pozarządowymi, administracją publiczną itd.
- informacje o wykorzystaniu infrastruktury na cele niezwiązane z prowadzeniem działalności w zakresie edukacji ekologicznej (np. udostępnianie innym podmiotom: wynajem lub inne formy korzystania z infrastruktury przez podmioty zewnętrzne)
- zasady rekrutacji uczestników działań i ewentualnej odpłatności.

Należy również podać inne informacje istotne z punktu widzenia specyfiki projektu, w tym odnoszące się do kryteriów podlegających ocenie merytorycznej, określonych dla danego naboru wniosków.

Np. dla inwestycji ośrodków edukacji ekologicznej niezbędne jest przedstawienie informacji dotyczących posiadanej infrastruktury, pracowników/wolontariuszy. Należy również opisać dotychczasową działalność ze wskazaniem liczby uczestników zorganizowanych działań edukacji ekologicznej.

1.2. Problemy beneficjentów projektu

Należy wymienić oraz scharakteryzować wszystkie grupy osób i podmioty, które będą korzystały z infrastruktury, wyposażenia lub usług przewidzianych do realizacji w ramach ochrony bioróżnorodności. Należy uwzględnić docelowych beneficjentów projektu:

- osoby, społeczności, instytucje, organizacje pozarządowe, podmioty gospodarcze – np. gospodarkę leśną, sektor turystyki, rolnictwo
- oraz gatunki, siedliska i obszary objęte działaniami ochronnymi.

Punkt ten powinien przede wszystkim zawierać:

- opis i analizę problemów, które dotyczą bezpośrednich i pośrednich beneficjentów (ale tylko w kontekście przedmiotu projektu)
- opis związków przyczynowo - skutkowych pomiędzy problemami
- identyfikację problemów, które projekt ma rozwiązać lub może przyczynić się do ich rozwiązania.

Należy uzasadnić:

- jakie są zagrożenia dla gatunków, siedlisk, obszarów i krajobrazu
- niedogodności i problemy dla mieszkańców, turystów, gospodarki leśnej, instytucji ochrony przyrody, organizacji pozarządowych
- dlaczego do tej pory potrzeby nie zostały zaspokojone a problemy rozwiązane?
- czy i w jaki sposób realizacja projektu przyczyni się do rozwiązania negatywnych zjawisk?

Wskazówki:

- 1) Projekt zgłaszany do dofinansowania jest środkiem do rozwiązania zidentyfikowanych problemów. Cele i zakres inwestycji, które będą opisane w kolejnych rozdziałach, muszą ściśle odpowiadać na występujące problemy.
- 2) Problemy muszą być określone jako sytuacje negatywne. Nie wszystkie sformułowania są sytuacjami negatywnymi, np. 10% stopa bezrobocia w gminie nie oznacza negatywnej sytuacji, jeżeli w innych gminach jest ona wyższa, ale sformułowanie „dwukrotnie wyższa stopa bezrobocia niż na obszarze okalającym obszar projektu” – jest już opisem sytuacji negatywnej.
- 3) Problemy mogą wynikać z niskiego stopnia świadomości ekologicznej społeczeństwa, specyficznych potrzeb w zakresie edukacji ekologicznej oraz np. potrzeby powiązania ochrony walorów przyrodniczych ze zwiększaniem oferty zagospodarowania turystycznego i dostosowania go do lokalnej specyfiki itp.
- 4) Problemem może być również słaba dostępność do infrastruktury objętej projektem. Należy zwrócić szczególną uwagę na możliwość zrównoważonego rozwoju danego obszaru, obiektu oraz aspekt dostępności dla osób niepełnosprawnych.
- 5) Problemem może być wysoka energochłonność budynku i wysokie koszty ogrzewania, które ograniczają środki na działalność edukacyjną i ochronę bioróżnorodności, zakupy wyposażenia, badania naukowe, innowacje itd.

Przykład:

Niniejszy projekt stanowi kontynuację przedsięwzięcia związanego z utworzeniem Ośrodka Edukacji Ekologicznej (OEE) (...). W oparciu o wyniki analizy sytuacji w gminie określono następujące problemy:

- 1) *niska świadomość ekologiczna mieszkańców, w tym np.: problemy z egzekwowaniem odbioru ścieków i odpadów, małe zainteresowanie odnawialnymi źródłami energii i termomodernizacją, tworzenie nowych „dzikich wysypisk”, spalanie odpadów w domowych kotłowniach, ustawiczne naruszanie zasad p. poż. i ciszy na obszarach leśnych itd.*
- 2) *mała aktywność społeczeństwa w inicjatywach ekologicznych, w tym brak np. zainteresowania udziałem w konsultacjach społecznych inwestycji, które mogą znacząco wpływać na środowisko,*
- 3) *konieczność zwiększenia atrakcyjności nowopowstałego OEE, które w odnowionym i nowocześnie zaadaptowanym obiekcie oferuje dostęp do materiałów promujących ekologię, działalności edukacyjnej w zakresie ekologii, imprezy proekologiczne, współpracę z ośrodkami doradztwa rolniczego (...). Dostępny w OEE sprzęt oraz budynek ogranicza liczbę osób korzystających jednocześnie z jego usług do ok. 25. Zaadaptowanie budynku (...), uzupełnienie wyposażenia OEE oraz nasadzenia tradycyjnych odmian drzew i krzewów, stanowiące przedmiot niniejszego projektu będzie dopełnieniem poprzednio zrealizowanego przedsięwzięcia oraz umożliwi znaczną poprawę i zwiększenie atrakcyjności prowadzonych działań edukacyjnych.*
- 4) *niewystarczające środki finansowe samorządu do samodzielnej realizacji inwestycji.*

2. Opis projektu

Projekt to przedsięwzięcie inwestycyjne zmierzające do osiągnięcia założonego celu określonego wskaźnikami, posiadające określony początek i koniec realizacji, zgłoszone do objęcia albo objęte współfinansowaniem w ramach środków EFSI (...).

Projekt powinien stanowić samodzielną (pod kątem operacyjności) jednostkę analizy. Oznacza to, że powinien on obejmować wszystkie zadania inwestycyjne, które sprawiają, że efektem realizacji projektu jest stworzenie w pełni funkcjonalnej i operacyjnej infrastruktury, bez konieczności realizacji dodatkowych zadań inwestycyjnych nie uwzględnionych w tym projekcie (...).

- Wytyczne MRiF.

Projekt składa się z całej serii robót, działań lub usług, których celem jest wykonanie konkretnego zadania. Zadania powinny w istotny sposób wpływać na funkcje obiektu lub działalność wnioskodawcy / beneficjentów. Projekt powinien:

- posiadać sprecyzowany cel, na którego osiągnięciu się koncentruje,
- mieć spójny i skoordynowany charakter, posiadać określoną funkcję techniczną i czas realizacji,
- powinien obejmować wszystkie działania i wydatki, które umożliwiają jego samodzielne funkcjonowanie po ukończeniu.

Poprawnie opisany projekt powinien dotyczyć konkretnego zadania, jego zakres w konkretny i całościowy sposób powinien rozwiązywać problem np. braku należytej ochrony przyrody, edukacji ekologicznej czy planów ochrony. Nie powinien zawierać przypadkowych działań.

W kolejnych punktach tego rozdziału studium należy opisać:

- w jakim celu zgłaszany jest projekt,
- co w jego wyniku powstanie,
- oraz jakie będą jego efekty.

Opis ten będzie strategią wdrażania projektu. Określa ona uzasadnione cele, rezultaty projektu oraz niezbędne do ich osiągnięcia produkty. Rozdział może być uzupełniony przedstawieniem matrycy logicznej oraz analizy SWOT projektu.

Przykłady:

Poprawny:

Projekt dotyczy utworzenia ośrodka leczenia i rehabilitacji dzikich zwierząt w miejscowości A, którego działalność koncentrować się będzie na obszarze Natura 2000 (...) i występujących tam siedliskach chronionych gatunków (...). Zakres projektu obejmuje: kompleksowy remont i adaptację dawnego budynku magazynowego (o pow. 300 m²), budowę przewiązki, budowę nowego budynku z pomieszczeniami laboratoryjnymi (o pow. 500 m²), wyposażenie pomieszczeń w sprzęt dydaktyczny, wyposażenie w specjalistyczne urządzenia i aparaturę, budowę zagrody adaptacyjnej, zagospodarowanie terenu, wykonanie przyłączy: elektroenergetycznego i wod.-kan. Budynki będą przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Błędny:

Projekt dotyczy:

- wykonania (remontu) podłogi w sali nr 11 oraz przebudowy sanitariatów (dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych) w Zespole Szkół w A
 - zakupu wyposażenia dla edukacji ekologicznej i przyrodniczej do klasopracowni w Szkole Podstawowej w B
 - zagospodarowania terenu – wykonania ogródka przyrodniczego przy Szkole Podstawowej w B
 - zakup wyposażenia do zajęć z zakresu edukacji ekologicznej do szkoły Podstawowej w C
 - przebudowy drzwi wejściowych do budynku szkoły podstawowej w C w celu dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo.
- Pomieszczenia i obiekty będą przeznaczone na działalność gminnego ośrodka edukacji ekologicznej.*

Projekt dotyczy konkretnego zadania - utworzenia obiektu, w którym odbywać się będą zajęcia praktyczne. Zakres jest skoncentrowany, w całościowy sposób rozwiązuje problem braku niezbędnej i nowoczesnej infrastruktury. Nie zawiera przypadkowych działań.

Zakres tego projektu dotyczy kilku niepowiązanych ze sobą działań, których jedynym wspólnym elementem jest to, że dotyczą infrastruktury edukacji ekologicznej. Pomimo, że mogą być one potrzebne lokalnej społeczności, to nie tworzą spójnego projektu. Efekty projektu będą rozproszone.

2.1. Cele projektu

W tym punkcie należy konkretnie określić, po co zgłaszany jest projekt, dlaczego konieczne jest poniesienie znacznych nakładów finansowych i jakie są spodziewane efekty.

Cel to przyszły stan rzeczy, który jest planowany do osiągnięcia w następstwie podjętych działań. Cele wyrażają sens działania i powinny zostać określone w oparciu o analizę potrzeb (rozdział 1. SW).

Cele projektu mogą być opisane w układzie:

- cel główny (strategiczny),
- cele szczegółowe.

Cele powinny być zawsze związane z długoterminowymi korzyściami, które zostaną osiągnięte poprzez realizację projektu. W szczególności mogą one dotyczyć nowych i skuteczniejszych form ochrony zasobów przyrodniczych i krajobrazowych, zwiększenia różnorodności gatunkowej, reintrodukcji zagrożonych roślin i zwierząt, zmniejszenia antropopresji, podniesienia atrakcyjności turystycznej zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, opracowywania planów ochrony dla rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych oraz dokumentów waloryzujących obszary chronionego krajobrazu, wzrostu świadomości i odpowiedzialności społeczności lokalnych za stan środowiska, zwiększenia dostępności i skuteczności do edukacji ekologicznej itd.

Koniecznym warunkiem realizacji inwestycji będzie posiadanie jasnej wizji i kompleksowych planów wykorzystania powstałej infrastruktury. Cele podejmowanych działań powinny uwzględniać:

- zdiagnozowane deficyty i potrzeby,
- specyfikę regionalną (np. postępującą urbanizację zagrażającą gatunkom chronionym),
- zasady ustalone w ramach właściwych polityk krajowych,
- uzyskanie efektu synergii i spójności interwencji,
- długofalowe uwarunkowania ochrony przyrody itd.

Należy zwrócić uwagę, aby cele projektu zdefiniowane w analizie spełniały następujące założenia:

- a) jasno wskazywały, jakie korzyści społeczno-gospodarcze można osiągnąć dzięki wdrożeniu projektu,
- b) były logicznie powiązane ze sobą (w przypadku gdy w ramach projektu realizowanych jest jednocześnie kilka celów),
- c) na tyle, na ile to możliwe powinny zostać skwantyfikowane, poprzez określenie wartości bazowych i docelowych oraz metodę pomiaru poziomu ich osiągnięcia,
- d) były logicznie powiązane z ogólnymi celami odnośnych funduszy, tj. wymagane jest określenie zbieżności celów projektu z celami realizacji danej osi priorytetowej programu operacyjnego.

- Wytyczne MRiF.

Podczas formułowania celów projektu należy uwzględnić cele przedstawione w Programie oraz Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych. W sposób szczególny uwzględnić należy cele związane z przeciwdziałaniem i adaptacją do zmian klimatu.

Narzędziem, które umożliwi spełnienie ww. wymogów może być analiza SMART, która wymaga sprawdzenia celów projektu pod względem podstawowych parametrów (wskaźników oddziaływania) oraz określa ramy czasowe ich osiągnięcia.

Analiza SMART może mieć postać tabeli:

Specific (konkretny)	– czy cel jest ujęty w sposób konkretny?
Measurable (mierzalny)	– czy można zmierzyć poziom jego osiągnięcia?
Achievable/available (osiągalny)	– czy posiadamy zasoby, aby go osiągnąć?
Realistic (realistyczny)	– czy cel jest możliwy do osiągnięcia w założonym zakresie i skali oddziaływania?
Timed (określony w czasie)	– czy cel jest określony w czasie?

Typowe błędy dotyczące określania celów projektu:

- 1) cele są faktycznie działaniami zaplanowanymi w projekcie, np.:
 - *celem projektu jest adaptacja budynku po zlikwidowanej szkole...*
 - *celem projektu jest budowa...*
- 2) cele nie są mierzalne lub brak wskaźników pomiaru, np.:
 - *celem projektu jest poprawa ochrony...*
- 3) brak powiązania celów projektu ze zdiagnozowanymi problemami, jeśli wcześniej nie podano konkretnych problemów związanych z ochroną obszarów, siedlisk, gatunków czy edukacją ekologiczną,
- 4) cele są nieadekwatne do zakresu projektu, potrzeb odbiorców i środowiska lub nie spowodują trwałego rozwiązania problemów :
 - *celem projektu jest reintrodukcja stanowiska szachownicy kostkowej, podczas gdy projekt przewiduje jednokrotne wykarczowanie zakrzaczeń i skoszenie łąki.*

2.2. Produkty projektu

W punkcie niniejszym należy krótko opisać, co będzie przedmiotem projektu (efekty rzeczowe), przy wykorzystaniu danych liczbowych i podstawowych parametrów technicznych inwestycji.

Należy pamiętać o logicznym powiązaniu zakresu rzeczowego projektu z wcześniej opisanymi potrzebami i celami projektu. Uzasadnienie powinno obejmować:

- funkcje rozwiązań technicznych / wyposażenia zaproponowanych w projekcie,
- wykazanie zbieżności i logiczne powiązanie rozwiązań wypracowanych w ramach projektu z celami projektu.

Planowane przedsięwzięcie należy również opisać za pomocą wskaźników produktu ustalonych dla danego naboru wniosków o dofinansowanie. Wskaźniki produktu odnoszą się do bezpośrednich, materialnych efektów realizacji przedsięwzięcia, które można zmierzyć konkretnymi wielkościami fizycznymi. Wskaźniki powiązane są bezpośrednio z wydatkami ponoszonymi w projekcie. Przy doborze wskaźników należy kierować się koniecznością szczegółowego zobrazowania zakresu projektu.

Każdy projekt powinien mieć przynajmniej jeden wskaźnik produktu.

Nie ma ograniczenia co do ilości wybieranych wskaźników. Jednakże należy mieć na uwadze, że każdy z nich musi być przez beneficjenta monitorowany i potwierdzony, stosowną, zadeklarowaną w studium wykonalności dokumentacją. Osiągnięcie wskaźników powinno zostać wykazane najpóźniej we wniosku o płatność końcową.

W przypadku projektów partnerskich należy dodatkowo wskazać, który partner odpowiada za osiągnięcie danego wskaźnika (lub jakiej wartości częściowej).

Wskaźniki produktu są niezbędne do monitorowania postępu realizacji projektów i Programu.

Zaleca się przy tym zastosowanie tabeli, np. jak niżej:

Wskaźniki	Jednostka miary	Wartość docelowa
Wskaźniki kluczowe		
(nazwa) (czego dotyczy?, jakiego obiektu, wyposażenia?)	(jednostka)	(wartość)
Wskaźniki specyficzne dla programu		
Wskaźniki specyficzne dla projektu		

Informacje muszą być zgodne z wnioskiem o dofinansowanie. Listę wskaźników określono w zał. nr 6 do Regulaminu konkursu.

Źródłem danych o wskaźnikach produktów podczas przygotowywania projektu będzie najczęściej dokumentacja techniczna.

Źródło danych do monitorowania osiągnięcia wskaźników powinno być określone przez wnioskodawcę. Mogą to być różnego rodzaju sprawozdania, raporty lub np. protokoły odbioru robót i dostaw. Należy zadbać, aby dokumenty te w swojej treści jednoznacznie potwierdzały fakt osiągnięcia wskaźników.

Wskaźniki produktu występują z dniem odbioru i przekazania inwestycji do użytkowania.

Poza określeniem wskaźników konieczne jest przedstawienie krótkiej informacji, czego dany wskaźnik dotyczy – zgodnie z zakresem danego projektu. Należy konkretnie uzasadnić planowane do uzyskania wartości wskaźników, a także zwrócić uwagę na rzetelne i wyważone planowanie ich wartości. W przypadku projektów partnerskich należy dodatkowo wskazać, który partner odpowiada za osiągnięcie danego wskaźnika (lub jakiej wartości częściowej).

Brak osiągnięcia zaplanowanych wskaźników może wiązać się z koniecznością zwrotu części lub całości dofinansowania.

Zgodnie z art. 26 ust. 6 ustawy o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 *niewykonanie wskaźnika w projekcie może stanowić przesłankę do stwierdzenia nieprawidłowości indywidualnej.*

Przykład:

Wskaźniki	Jednostka miary	Wartość docelowa
Wskaźniki kluczowe		
Liczba wspartych form ochrony przyrody [szt.] Wskaźnik dotyczy wykonania: 1) zabezpieczeń i prac pielęgnacyjnych 2 pomników przyrody, 2) infrastruktury zabezpieczającej rezerwat A przez niekontrolowanym ruchem turystycznym, prace pielęgnacyjne siedlisk oraz usunięcie gatunków inwazyjnych z jego terenu Pomiar na podstawie protokołów odbioru.	szt.	3

2.3. Rezultaty projektu

Rezultaty opisują wpływ zrealizowanego przedsięwzięcia na grupy docelowe (np. użytkowników, mieszkańców) i otoczenie społeczno-ekonomiczne, uzyskany bezpośrednio po zakończeniu realizacji projektu. Wskaźniki rezultatów są niezbędne do monitorowania efektów realizacji projektów i Programu.

Wymagane jest podanie wskaźników ustalonych dla danego naboru wniosków o dofinansowanie. Wartości należy podać zgodnie z ustaloną dla danego wskaźnika jednostką miary. Zaleca się przy tym zastosowanie tabeli, np. jak niżej:

Wskaźniki	Jednostka miary	Wartość bazowa (rok)	Wartość docelowa (rok)	Wartość wskaźnika w pierwszym roku po zakończeniu realizacji projektu
(nazwa)	(jednostka)	(wartość)	(wartość)	(wartość)

W pozycji „rok bazowy” prezentowana jest wartość wskaźników według stanu sprzed realizacji projektu. Pokazana wartość wskaźników powinna charakteryzować dotychczasowy stopień wykorzystania lub efektywność infrastruktury. W przypadku projektów z zakresu bioróżnorodności w kolumnie „rok bazowy” dla wszystkich wskaźników należy wpisać wartość „0”.

Termin osiągnięcia zaplanowanej wartości wskaźników jest uzależniony od harmonogramu realizacji inwestycji. W kolumnie Wartość docelowa podajemy wartość docelową wskaźnika, której osiągnięcie będzie uznane za zrealizowanie wskazanego celu. Wartości docelowe należy podać:

- w terminie zakończenia rzeczowej realizacji projektu, jeśli wskaźnik można wykazać w tym okresie (rok docelowy n) lub
- w okresie 12 miesięcy od zakończenia okresu realizacji projektu określonego we wniosku o dofinansowanie (rok docelowy n+1).

Wartość docelową wskaźnika należy podać tylko w jednym roku, tym w którym nastąpi faktyczne osiągnięcie wskaźnika (w drugiej kolumnie należy wpisać 0).

Wartości docelowe mierzone są w chwili:

- zakończenia realizacji inwestycji,
- w okresie 12 miesięcy od zakończenia okresu realizacji projektu określonego w umowie/decyzji/porozumieniu o dofinansowaniu projektu lub, o ile wynika to ze specyfiki projektu, od uruchomienia przedsięwzięcia,
- w okresie trwałości projektu, na zasadach określonych przez IZ RPO WP 2014-2020 – w przypadku wskaźników, których termin realizacji został wydłużony na wniosek beneficjenta i za zgodą IZ RPO WP 2014-2020,

w terminie określonym w umowie/decyzji/porozumieniu o dofinansowanie projektu.

Uwaga!

Wartość docelową wskaźnika należy podać tylko w jednym roku, tym w którym nastąpi faktyczne osiągnięcie wskaźnika (w drugiej kolumnie należy wpisać 0).

Poza określeniem wskaźników konieczne jest przedstawienie krótkiego opisu, w którym należy określić, czego dany wskaźnik dotyczy - w odniesieniu do specyfiki danego projektu oraz przedstawić konkretne uzasadnienie dla planowanych do uzyskania wartości wskaźników. W przypadku projektów partnerskich należy dodatkowo wskazać, który partner odpowiada za osiągnięcie danego wskaźnika (lub jakiej wartości częściowej).

Ze szczególną uwagą i rzetelnością określić i uzasadnić należy wskaźniki rezultatu, które mają wpływ na dokonanie oceny jakościowej wniosku o dofinansowanie. Dodatkowe wymagania i wyjaśnienia mogą być w tym zakresie podane w dokumentacji konkursowej danego naboru

wniosków. Podobnie jak w przypadku wskaźników produktu, należy liczyć się z koniecznością uzyskania zaplanowanych wartości.

Należy zapewnić spójność podawanych danych z informacjami przedstawionymi we wniosku o dofinansowanie. Należy przy tym zwrócić uwagę na zapisy listy wskaźników, która jest załącznikiem do regulaminu konkursu, gdzie przedstawiono definicje wskaźników.

Inwestycja musi zostać uzasadniona potrzebami w zakresie ochrony przyrody, a w przypadku ośrodków edukacji ekologicznej - popytem na planowane usługi.

Przykład:

- 1) *Z różnych form działalności ośrodka edukacji ekologicznej w 2018 r. skorzystało 600 osób. Prace związane z rozbudową obiektu o nowe pomieszczenia i zakup wyposażenia zakończone zostaną 15 października 2021 r. Odbiory potrważą do 15 listopada 2021 r. W takiej sytuacji wskaźniki rezultatu dotyczące liczby osób korzystających rocznie z efektów realizacji projektu, należy podać w 2022 r.*

	Jednostka miary	Wartość bazowa (rok 2018)	Wartość docelowa (rok 2021)	Wartość wskaźnika w pierwszym roku po zakończeniu realizacji projektu (2022)
Specyficzny dla projektu				
Liczba osób objętych edukacją ekologiczną w ośrodkach edukacji ekologicznej	os.	600	-	1000

Należy również określić źródło danych do monitorowania poziomu osiągnięcia wskaźników. Mogą to być różnego rodzaju sprawozdania, raporty i dokumenty finansowo-księgowe itd. Należy zadbać, aby dokumenty te w swojej treści jednoznacznie potwierdzały fakt osiągnięcia wskaźników.

Brak osiągnięcia zaplanowanych wskaźników produktu lub rezultatu może być podstawą do stwierdzenia nieprawidłowości, co może wiązać się z koniecznością zwrotu części lub całości dofinansowania dla projektu.

2.4. Opis i ocena wariantów alternatywnych

1) Na wnioskodawcy spoczywa obowiązek wykazania, że wybrany przez niego wariant realizacji projektu reprezentuje najlepsze spośród wszelkich możliwych alternatywnych rozwiązań.

2) W tym celu wnioskodawca powinien przeprowadzić analizę wykonalności, analizę popytu oraz analizę opcji (rozwiązań alternatywnych).

3) Celem analizy wykonalności jest zidentyfikowanie możliwych do zastosowania rozwiązań inwestycyjnych, które można uznać za wykonalne m.in. pod względem technicznym, ekonomicznym, środowiskowym i instytucjonalnym.

(...)

Po przeprowadzeniu analizy wykonalności, analizy popytu oraz analizy opcji wnioskodawca powinien dokonać wyboru rozwiązania do zastosowania i sformułować jego uzasadnienie

- Wytyczne MRiF

Wnioskodawca powinien opisać:

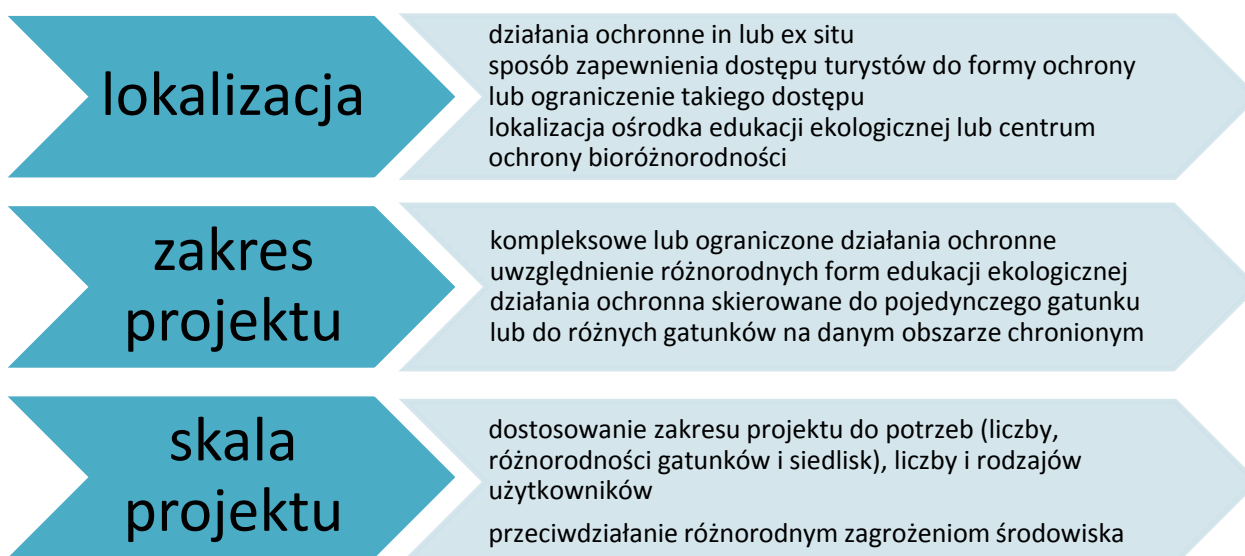
- jakie rozważał sposoby rozwiązania problemów opisanych w rozdziale 1,
- jakie są ich uwarunkowania, zalety i wady,
- dlaczego wybrano wariant objęty wnioskiem o dofinansowanie.

Należy odnieść się do alternatywnych możliwych rozwiązań zakresu projektu (czyli alternatywnego projektu). Należy rozpatrywać wariantowe rozwiązania w zakresie:

- lokalizacji,
- zakresu i metody rozwiązania problemu (np. zastosowanie innego rodzaju działań ochronnych),
- skali projektu.

Jeżeli projekt dotyczy budowy nowej infrastruktury, należy szczegółowo przeanalizować warianty polegające na adaptacji lub modernizacji istniejącej infrastruktury ochrony bioróżnorodności.

Przykłady innych wariantów:

Niewystarczająca będzie analiza:

- która dotyczy tylko porównania wariantu bezinwestycyjnego z wariantem wybranym do realizacji,
- finansowania takiej samej inwestycji za pomocą kredytu,
- różnych lokalizacji, które nie są związane z istotnymi różnicami uwarunkowań prawnych, technicznych, dostępności, kosztów i efektów przedsięwzięcia.

Podczas oceny wariantów alternatywnych należy przede wszystkim określić:

- konieczne do poniesienia nakłady i koszty przyszłej eksploatacji,
- w jakim stopniu rozwiązanie alternatywne pomoże rozwiązać problemy opisane w rozdziale 1 studium,
- jakie są uwarunkowania i czy jest ono możliwe do realizacji.

a) **Podstawową metodą służącą porównaniu wariantów alternatywnych jest analiza dynamicznego kosztu jednostkowego (DGC). Jest ona wymagana dla projektów o wartości kosztów kwalifikowanych od 4 mln zł.**

Dynamiczny koszt jednostkowy DGC (*Dynamic Generation Cost*) opisuje, jakie mogą być koszty przedsięwzięcia przypadające na użytkownika infrastruktury. Obliczany jest z uwzględnieniem dyskontowania przepływów pieniężnych za pomocą wzoru:

$$DGC = p_{EE} = \frac{\sum_{t=0}^{t=n} \frac{KI_t + WE_t}{(1+i)^t}}{\sum_{t=0}^{t=n} \frac{EE_t}{(1+i)^t}}$$

p_{EE} cena za jednostkę miary rezultatu;
 KI_t nakłady inwestycyjne poniesione w danym roku;
 WE_t wynik finansowy etapu eksploatacji – koszty operacyjne skorygowane o ewentualne przychody;
 i stopa dyskontowa;
 t rok, przyjmuje wartości od 0 do n ;
 EE_t miara rezultatu,

Okres analizy kosztów przedsięwzięcia powinien odpowiadać okresowi referencyjnemu analizy finansowej projektu.

Jako miarę rezultatu należy przyjąć:

Typ projektu	Miara rezultatu	Jednostka
<i>infrastruktura ochrony gatunków lub powierzchniowych form ochrony przyrody</i>	<i>liczba gatunków lub powierzchnia form ochrony przyrody objęta ochroną w ramach projektu</i>	<i>szt./rok ha</i>
<i>centra ochrony bioróżnorodności</i>	<i>liczba gatunków objęta ochroną w ramach projektu</i>	<i>szt./rok</i>
<i>ośrodki edukacji ekologicznej</i>	<i>liczba osób, które będą korzystały z efektów projektu</i>	<i>osoby/rok</i>

b) Uzupełnieniem analizy DGC powinno być porównanie poszczególnych wariantów w oparciu o kryteria jakościowe. **Jest ono wymagane dla projektów o wartości kosztów kwalifikowanych poniżej 4 mln zł.** Przykładowe kryteria analizy:

- wymagane do poniesienia nakłady i koszty utrzymania
- uwarunkowania (prawne, organizacyjne, środowiskowe, lokalizacyjne itd.) i realność realizacji
- wprowadzanie nowych usług i funkcji obszarów chronionych
- możliwości realizacji badań naukowych w zakresie bioróżnorodności
- poprawa jakości ochrony (ograniczenie antropopresji, uregulowanie dostępności itp.)
- usuwanie gatunków inwazyjnych
- wprowadzanie gatunków rodzimych i ograniczanie obszarów monokulturowych
- dostępność do obiektów edukacji ekologicznej

- dostępność dla osób niepełnosprawnych
- dostępność do wyposażenia
- wyposażenie obiektów w infrastrukturę towarzyszącą (tereny zielone przy ośrodkach edukacji itp.)
- poprawa bezpieczeństwa użytkowników i samych obiektów
- efektywność energetyczna obiektów i wyposażenia
- wpływ na rozwój gospodarczy (np. promocję regionu, zrównoważony rozwój funkcji turystycznych, rozwój przedsiębiorczości i usług w obrębie obiektu)
- wzrost jakości życia (np. podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców itp.).

Analiza tego typu powinna uwzględniać krótkie uzasadnienie oraz punktową ocenę spełnienia kryterium dla poszczególnych zaproponowanych wariantów. Poszczególnym kryteriom można przy tym przypisać określoną wagę, tj. współczynnik ważności danego kryterium w porównaniu do pozostałych. Preferowane powinno być rozwiązanie, które uzyska najwyższą łączną ocenę.

Przykład:

	<i>Kryterium 1</i>	<i>Kryterium 2</i>	<i>Kryterium 3</i>	<i>Suma punktów</i>
Wariant 1
Wariant 2
Wariant 3

2.5. Powiązania z innymi inwestycjami

Należy zamieścić krótką, konkretną informację o powiązaniach projektu z innymi działaniami podejmowanymi przez różne podmioty, czyli:

- zbliżonych pod względem lokalizacji,
- dotyczących tej samej grupy odbiorców (interesariuszy),
- dotyczących tego samego lub zbliżonego problemu lokalnej społeczności.

Informacje mogą być podane w formie tabeli. Można zamieścić mapkę lub schemat ideowy powiązań.

W przypadku:

- *ośrodków, które oferują usługi edukacji ekologicznej*, należy zwrócić uwagę na konieczność podejmowania i rozwijania współpracy z placówkami edukacyjnymi, organizacjami pozarządowymi i samorządami z regionu
- *centrów ochrony bioróżnorodności*, istotna jest możliwość wykorzystania projektowanej infrastruktury do prowadzenia badań naukowych i współpraca z jednostkami naukowymi, uczelniami wyższymi i nadleśnictwami.

Należy konkretnie przedstawić projekty zrealizowane lub planowane do wykonania w latach 2014-2020 (z różnych źródeł), mające związek ze składanym projektem. Zastosować można tabelę:

Tytuł projektu (zakres)	Wartość całkowita	Źródła i wartość dofinansowania	Okres realizacji	Uzasadnienie związku z projektem
...

3. Zakres rzeczowy projektu

W rozdziale należy opisać zakres rzeczowy projektu, a więc to, co będzie wykonane (kupione) w ramach projektu. Podawane tu informacje powinny być konkretne i odnosić się jedynie do najważniejszych elementów projektu.

Ewentualne wątpliwości dotyczące zakresu rzeczowego projektu rozstrzygane będą według zapisów uwzględnionych w dokumentacji technicznej, programie funkcjonalno-użytkowym, specyfikacji dostaw oraz specyfikacji usług projektu.

3.1. Lokalizacja

Należy:

- 1) Należy podać lokalizację terenu lub obiektu (budynku, budowli), którego dotyczy projekt (adres, nr działki, miejscowość) wraz z opisem dotychczasowych i planowanych funkcji.,
- 2) przedstawić informację, czy oraz na jakiej podstawie wnioskodawca posiada prawo do dysponowania nieruchomościami, na których realizowane będą roboty budowlane, dostawy, usługi projektu niezbędne dla realizacji projektu. Należy jednoznacznie określić tytuły prawne do nieruchomości wraz z dokumentami (np. sygnatury wpisów do ksiąg wieczystych, a w przypadku ich braku: repertorium aktów notarialnych, sygnatury decyzji administracyjnych itd.). Informacje powinny być zgodne z danymi w zał. 11 do wniosku (oświadczenie o prawie do dysponowania nieruchomościami);
- 3) opisać przypadki, gdy realizacja inwestycji wymaga przeprowadzenia wykupów nieruchomości. Konieczne jest wówczas określenie podstawy przyjętej wyceny (operatu sporządzonego przez rzeczoznawcę);

Można w tym celu wykorzystać tabelę:

Lp.	Nr działki	Obręb ewidencyjny	Adres	Nazwa obiektu	Tytuł prawny
1.

Dopuszcza się możliwość posiadania prawa do dysponowania nieruchomościami na cele budowlane (lub cele projektu w przypadku dostaw) na podstawie:

- własności,
- współwłasności (za zgodą wszystkich współwłaścicieli),
- użytkowania wieczystego,
- trwałego zarządu,
- ograniczonego prawa rzeczowego,
- innego stosunku zobowiązaniowego, który przewiduje uprawnienie do wykonywania robót i obiektów budowlanych lub dysponowania nimi na cele projektu, w przypadku dostaw.

W sytuacji braku prawa własności wnioskodawca powinien opisać, w jaki sposób zagwarantował możliwość wykonania i trwałości projektu (przez okres realizacji projektu i minimum 5 lat od płatności końcowej lub w okresie ustalonym zgodnie z przepisami o pomocy publicznej, zgodnie z art. 71 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r., Dz. Urz. UE L 347/320).

Uwaga!

Posiadanie samoistne jest stanem faktycznym i w sytuacji gdy nie zostało poparte istniejącym tytułem prawnym nie mieści się w katalogu tytułów dopuszczonych dokumentacją konkursową dla wykazania prawa do dysponowania nieruchomością, która wykorzystywana będzie do realizacji projektu.

W związku z powyższym wydatki dotyczące prac realizowanych na działkach objętych posiadaniem samoistnym będą uznane za wydatki niekwalifikowane.

Jeżeli jest to istotne dla realizacji projektu, to należy również krótko scharakteryzować:

- warunki gruntowo-wodne,
- dostępność uzbrojenia technicznego,
- obecny sposób zagospodarowania danego terenu / obecne funkcje i stan obiektu,
- powiązanie z innymi obiektami infrastrukturalnymi,
- możliwość prowadzenia i zabezpieczenia budowy,
- występowanie stref ochronnych, obszarów objętych formami ochrony przyrody itp.

Opis powinien być, w miarę możliwości, uzupełniony mapką poglądową przedstawiającą inwestycję na tle obowiązującego planu zagospodarowania przestrzennego terenu (lub studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego - w przypadku braku planu), powiązania planowanej inwestycji z infrastrukturą techniczną (np. drogi dojazdowe, szlaki turystyczne), zabudową, obszarami chronionymi i cennymi przyrodniczo, obszar oddziaływania projektu, powiązania z innymi obiektami uzupełniającymi (pełniącymi uzupełniające lub komplementarne funkcje. Przykładowo:

- w projekcie dotyczącym zabezpieczenia szlaków turystycznych można zaznaczyć obiekty infrastruktury noclegowej, gastronomię itd.
- przy inwestycji dot. ośrodka rehabilitacji zwierząt – najbliższe kompleksy obszarów chronionych, korytarze ekologiczne i transportowe).

Jeżeli inwestycja dotyczy obiektu kubaturowego, należy przedstawić szkic lub plan usytuowania budynku na posesji, np. mapę do celów projektowych, rzuty poszczególnych kondygnacji (jeżeli są już dostępne) lub szkic funkcjonalności obiektu. W przypadku projektów dotyczących wyposażenia, należy pokazać pomieszczenie, w którym będzie ono umieszczone.

Dopuszczalne jest odwołanie do map, które stanowią załącznik do wniosku o dofinansowanie (zał. 10).

Należy również zwrócić uwagę na ograniczenia lokalizacyjne i preferencje terytorialne, które określono w kryteriach merytorycznej dla projektów realizowanych w poszczególnych działaniach IV osi oceny priorytetowej RPO. W tym punkcie należy przedstawić konkretne i jednoznaczne uzasadnienie tego, czy przedsięwzięcie spełnia warunki lokalizacji lub uzyskania dodatkowych punktów.

3.2. Roboty budowlane i instalacyjne

Należy w sposób ogólny opisać zakres robót budowlanych, które objęte są wnioskiem o dofinansowanie.

Zgodnie z Regulaminem konkursu (§ 4), w przypadku wątpliwości podstawą do ustalenia zakresu rzeczowego projektu objętego wnioskiem o dofinansowanie jest dokumentacja techniczna, specyfikacja dostaw, specyfikacja usług - będące przedmiotem oceny. Jeżeli zakres dokumentacji technicznej jest szerszy niż zakres objęty wnioskiem o dofinansowanie Wnioskodawca jest zobowiązany umieścić stosowną informację w załączniku nr 7 do wniosku o dofinansowanie - Wykaz z dokumentacji technicznej.

Opis musi pozwalać na identyfikację tego, co i ile w ramach projektu zostanie zbudowane i zainstalowane.

Poszczególne rodzaje robót, urządzeń budowlanych, technicznych, instalacji i wyposażenia stałego należy opisać za pomocą jednostek fizycznych: powierzchni, długości, sztuk itd.

W tym punkcie studium należy:

- a) opisać i uzasadnić zakres wydatków kwalifikowanych,
- b) opisać zakres wydatków niekwalifikowanych,
- c) określić zakres ewentualnych robót, które nie są objęte wnioskiem o dofinansowanie.

Jeżeli nie wszystkie wydatki na roboty budowlane w projekcie mogą być kwalifikowane do dofinansowania – należy jednoznacznie wskazać:

- jakie roboty nie są kwalifikowane (zakres, powierzchnia, funkcje)
- przyczynę braku kwalifikowalności
- metodę wyłączenia (zakres, % powierzchni, stopień wykorzystania itd.).

Jeżeli przedsięwzięcie składa się z kilku etapów lub stanowi etap większego przedsięwzięcia należy scharakteryzować każdy z nich.

Informacje niezbędne w niniejszym punkcie pochodzić będą w pierwszej kolejności z posiadanej przez wnioskodawcę dokumentacji technicznej. Należy jednak wybrać informacje najistotniejsze (bez zbędnego powielania treści).

Opis powinien być podzielony na poszczególne budynki, obiekty budowlane i roboty związane z zagospodarowaniem i kształtowaniem terenu. Jeżeli przedsięwzięcie składa się z kilku etapów lub stanowi etap większego przedsięwzięcia, należy scharakteryzować każdy z nich.

W przypadku projektów dotyczących przebudowy, rozbudowy, remontu lub zmiany sposobu użytkowania obiektu budowlanego, należy najpierw przedstawić zwięzły opis techniczny obecnego stanu obiektu, którego mają dotyczyć prace.

Poniżej podano przykładowe elementy, które powinny być opisane w zależności od zakresu inwestycji.

W przypadku budynków opis powinien uwzględniać:

- zaplanowane parametry techniczne budynków i budowli (powierzchnia terenów niezabudowanych, powierzchnia terenu zabudowanego, powierzchnia całkowita budynków, powierzchnia użytkowa, kubatura, układ komunikacyjny: liczba wejść do budynku, liczba klatek schodowych, rok wybudowania i oddania do użytku obiektu itp.), układ konstrukcyjny budynku, technologię wykonania, instalacje wewnętrzne wyposażenie techniczne,
- docelowy układ funkcjonalny i -użytkowy obiektu (podział na kondygnacje, powierzchnia, przeznaczenie poszczególnych pomieszczeń itp.)
- powierzchnię przypadającą na 1 użytkownika przed i po realizacji inwestycji
- maksymalną oraz średnią liczbę użytkowników.
- innych istotnych elementów – zgodnie z zakresem projektu.

W przypadku prac związanych z zagospodarowaniem terenu i małą architekturą należy opisać:

- zakres prac ziemnych
- zakres prac pielęgnacyjnych istniejącej roślinności i prac dotyczących zabezpieczenia siedlisk
- powierzchnię i rodzaje nasadzeń (dla drzew, krzewów – liczbę sztuk) w tym w szczególności dla upraw w bankach genów
- charakterystykę pomieszczeń (woliery, zagrody, boksy) dla zwierząt w ośrodkach rehabilitacji i leczenia zwierząt dzikich
- zakres prac dot. parkingów, ścieżek, chodników, ogrodzenia i bramy (rodzaje, powierzchnia, długość, technologia wykonania itp.)
- obiekty małej architektury (rodzaje, liczba, powierzchnia, itp.).

Przykład:

Projekt obejmuje kompleksowy remont budynku, w którym prowadzona jest lecznica dla zwierząt dzikich, a także budowę zagrody adaptacyjnej dla zwierząt. Łączna docelowa

powierzchnia użytkowa budynku wynosić będzie 1500 m². W budynku znajduje się odrębny gabinet weterynaryjny (dla zwierząt domowych) o pow. 50 m². Jest to 3,33% powierzchni całego budynku.

Wydatki niekwalifikowane do dofinansowania dotyczą elementów budowlanych i instalacji, które związane są z użytkowaniem tego gabinetu:

- wymiana drzwi wejściowych i 2 okien (należących tylko do gabinetu) – 4500 zł (100 % wydatku)
- ocieplenie ścian zewnętrznych – 2566 zł (3,33 % wydatków na ocieplenie budynku)
- przebudowa instalacji elektrycznej budynku (456 zł – 3,33 % wydatków na instalację w budynku)
- wymiana kotła CO, z którego zasilany jest cały budynek (523 zł – 3,33 % wydatków na wymianę kotła).

Razem wydatki niekwalifikowane: 8045,00 zł (brutto) t.j. 6540,65 zł netto + 1504,35 zł VAT 23%. Podziału dokonano na podstawie udziału powierzchni niekwalifikowanej w całkowitej powierzchni użytkowej budynku. Za niekwalifikowane uznano też wydatki, które dotyczą bezpośrednio gabinetu weterynaryjnego (okna, drzwi), wycenione według cen z kosztorysu.

3.3. Dostawy

W przypadku projektów obejmujących dostawy w studium należy opisać ich zakres oraz funkcje w projekcie.

Szczegółowe informacje dotyczące ilości i rodzaju (typu) sprzętu planowanego do zakupu oraz opis głównych parametrów technicznych należy zamieścić w specyfikacji dostaw (załącznik nr 9 do wniosku).

Niniejszy punkt studium należy wypełnić:

- a) w zakresie warunków zakupu (pozyskania) środków trwałych, dostawy i montażu. W szczególności uzasadnić czy:
 - są one niezbędne do osiągnięcia celów projektu,
 - wybrano najbardziej optymalną formę ich pozyskania (zakup, leasing, najem itd.).
- b) jeżeli jest to istotne z punktu widzenia np. trwałości projektu to należy dodatkowo opisać:
 - warunki gwarancji i dostępność serwisu,
 - w przypadku sprzętu, którego obsługa wymaga przeszkolenia lub specjalistycznych uprawnień – zakres instruktażu lub dysponowanie przez inwestora pracownikami, którzy mogą użytkować sprzęt;

Jeżeli nie wszystkie wydatki na dostawy w projekcie mogą być kwalifikowane do dofinansowania – należy jednoznacznie wskazać:

- jakie dostawy nie są kwalifikowane (odpowiednio do sytuacji: zakres, funkcje, liczba, % wydatków),
- przyczynę braku kwalifikowalności,
- jeżeli wyłączenie kwalifikowalności jest częściowe - metodę wyłączenia (zakres, stopień wykorzystania itd.), przy czym musi być ona zgodna z uregulowaniami Wytocznych IZ RPO w zakresie kwalifikowania wydatków dla danego typu projektów.

W przypadku dostaw, które nie zostały jeszcze zrealizowane, nie należy podawać nazw własnych, gdyż mogłoby to naruszyć zasadę konkurencji w planowanych do przeprowadzenia zamówieniach.

Punkt ten nie dotyczy urządzeń technicznych, których parametry opisane są w dokumentacji budowlanej. Odrębny opis dostaw powinien być przedstawiony w sytuacji, gdy w projekcie budowlanym określono zakres dostaw wyposażenia ruchomego, które realizowane będą w ramach jednego zamówienia z robotami budowlanymi.

Przykład:

W projekcie budowlanym zaplanowano, że wykonawca wybuduje bank genów (magazyn sadzonek z komorą chłodniczą sadzonek przy szkółce leśnej) oraz wyposaży go w sprzęt eksploatacyjny i laboratoryjny. W takim przypadku:

- dla robót budowlanych oraz parametrów urządzeń technicznych (np. urządzenia techniczne, instalacja chłodnicza, urządzenia zamontowane na stałe) – wystarczający jest opis w projekcie budowlanym i odpowiednia wzmianka w studium
- dla wyposażenia ruchomego (np. sprzęt eksploatacyjny, laboratoryjny itd.) konieczne jest przedstawienie specyfikacji dostaw w studium, nawet jeśli wzmianka o wyposażeniu znajduje się w projekcie budowlanym.

3.4. Dokumentacja i usługi

1) Odnosnie dokumentacji należy określić:

- zakres dokumentacji i/lub usług przewidzianych do realizacji w ramach projektu (czego dotyczy i dlaczego jest niezbędna)
- czy stanowi ona wydatek kwalifikowany w projekcie
- zasady kalkulacji ceny usługi.

W studium należy wymienić wszystkie usługi, które są niezbędne do prawidłowego przygotowania i realizacji projektu.

Szczegółowe informacje dotyczące usług należy zamieścić w specyfikacji usług (załącznik nr 9 do wniosku).

Przykład:

W ramach realizacji projektu rozbudowy ośrodka edukacji ekologicznej realizowane będą następujące usługi:

Nazwa, zakres	Wartość	Wydatek kwalifikowany w projekcie
Opracowanie koncepcji architektoniczno-budowlanej	... zł	NIE
Opracowanie dokumentacji technicznej (komplet z kosztorysami)	... zł	TAK
Nadzór inwestorski (całość robót budowlanych, instalacyjnych i dostaw)	... zł	TAK
Opracowanie studium wykonalności	... zł	TAK
Usługi doradztwa prawnego podczas procedur przetargowych	... zł	NIE
Usługi obsługi finansowo-księgowej projektu	... zł	NIE
Inwentaryzacja geodezyjna powykonawcza	... zł	TAK
Przeszkolenie personelu w zakresie BHP i p. poż.	... zł	NIE

Wartość usługi doradztwa prawnego podczas procedur przetargowych ustalono na podstawie rozeznania rynku jako wartość ryczałtową za doradztwo przy przeprowadzeniu jednego postępowania.

2) Należy również określić zakres prac pielęgnacyjnych i związanych z utrzymaniem siedlisk (w zależności od rodzaju siedlisk, terenów i potrzeb ochronnych):

- zakres, powierzchnie cięć pielęgnacyjnych, prac sanitarnych i korygujących drzew i krzewów
- metody wzmacniania jest naturalnej odporności ekosystemów
- prace związane ze zwalczaniem szkodników zagrażających chronionym gatunkom, siedliskom oraz gatunków inwazyjnych
- prac związanych z karczowaniem i wykaszaniem łąk, wykładaniem drzew zgryzowych, grodzeniem upraw gatunków rodzimych
- wprowadzanie budek lęgowych, grodzenie mrowisk, pozostawianie martwych drzew do naturalnego rozkładu itp.

- prace pielęgnacyjne z uwzględnieniem lokalizacji roślin chronionych, zakładanie szkółek i plantacji gatunków rodzimych i zagrożonych, stosowanie bioolei, prowadzenie zrywki półpodwieszanej itd.
3. Należy również określić zakres usług dotyczących:
- planów ochrony dla rezerwatów przyrody parków krajobrazowych oraz dokumentów waloryzujących obszary chronionego krajobrazu,
 - dokumentacji dotyczącej zasobów i zagrożeń: tworów i składników przyrody, walorów krajobrazowych, wartości kulturowych, na potrzeby planów ochrony dla rezerwatów przyrody parków krajobrazowych oraz dokumentów waloryzujących obszary chronionego krajobrazu,
 - inwentaryzacji nieleśnych siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 położonych w granicach parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu,
 - audytu krajobrazowego dla województwa podkarpackiego.

Zakres prac należy opisać za pomocą parametrów fizycznych – powierzchni, kubatury, długości, liczby sztuk, liczby roboczogodzin, wielokrotności wykonania prac – w zależności od ich rodzaju i sposobu wykonania.

Należy również uzasadnić:

- potrzebę wykonania usług przewidzianych do realizacji w ramach projektu (czego dotyczą i dlaczego są niezbędne),
- czy stanowią wydatek kwalifikowany w projekcie,
- zasady kalkulacji ceny usługi,
- czy wykonane w ramach projektu usługi będą miały trwały wpływ na poprawę ochrony siedlisk i stan gatunków chronionych.

3.5. Promocja projektu

W punkcie należy zamieścić:

- opis promocji projektu realizowanego ze środków publicznych, w tym współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- kalkulację kosztów działań promocyjnych,
- informację, czy stanowią one wydatek kwalifikowany w projekcie.

Obowiązki związane z promocją projektu określa załącznik do umowy o dofinansowanie (nr 7 *Instrukcje i wskazówki dotyczące informacji i komunikacji*).

Zgodnie z obowiązującymi dokumentami IZ RPO wydatki kwalifikowane w zakresie promocji dotyczyć mogą tylko wykonania trwałych plakatów (bez względu na wartość projektu) oraz tablic informacyjnych i pamiątkowych (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:

- maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
- maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Przykład:

*W ramach realizacji projektu zabezpieczenia rezerwatu A, w szczególności stanowisk Inu austriackiego (*Linum austriacum*), przed gatunkami inwazyjnymi i presją antropogeniczną realizowane będą następujące działania promocyjne:*

Nazwa, zakres	Wartość	Wydatek kwalifikowany w projekcie
Wykonanie 1 tablicy informacyjnej (2x3m) oraz 1 tablicy pamiątkowej (1,2x0,8m)	... zł	TAK
Organizacja spotkania informacyjnego dla mieszkańców	... zł	NIE
Promocyjny artykuł prasowy	... zł	NIE

3.6. Zgodność z kryteriami RPO

W tym punkcie studium należy krótko uzasadnić, że zakres rzeczowy projektu jest zgodny z kryteriami specyficznymi oceny formalnej i merytorycznej oraz kryteriami jakościowymi oceny merytorycznej projektu.

Kryteria te są określone w załączniku nr 3a do *Szczegółowego opisu osi priorytetowych RPO WP 2014-2020* oraz w załączniku do regulaminu danego konkursu.

Uzasadnienie najlepiej przedstawić w formie tabeli, np.:

Nazwa kryterium	Uzasadnienie, obliczenia
<i>Posiadanie decyzji dotyczącej działań podejmowanych w stosunku do gatunków chronionych</i>	...
<i>Zakres działalności podmiotu prowadzącego ośrodek edukacji ekologicznej</i>	...
<i>Zgodność projektu z prawem</i>	...

Szczegółowy zakres kryteriów przedstawiono w zał. 3a do SZOOP.

Uwaga! uzasadnieniem nie jest tylko stwierdzenie „tak / nie”. Należy podać konkretne argumenty potwierdzające spełnienie warunków.

4. Uwarunkowania prawne i organizacyjne

Realizacja projektu wymaga spełniania szeregu wymagań oraz uzyskania uzgodnień lub pozwoleń właściwych organów administracyjnych. W rozdziale niniejszym należy opisać uwarunkowania prawne oraz zasady organizacji prac dotyczących przygotowania, realizacji oraz późniejszego użytkowania nowej infrastruktury.

4.1. Uwarunkowania wynikające z procedur zagospodarowania przestrzennego i prawa budowlanego

Należy przedstawić informację na temat wszystkich wymaganych do realizacji projektu (odpowiednio według jego zakresu):

- decyzji w sprawie lokalizacji inwestycji celu publicznego,
- zgodności lokalizacji projektu z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego,
- decyzji pozwolenia na budowę,
- zgłoszeń robót budowlanych,
- jeżeli inwestycja dotyczy zabytku – należy podać informacje na temat uzyskanych decyzji (uzgodnień) wymaganych na podstawie przepisów rozdziału 3 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Informacje powinny jednoznacznie wskazywać:

- 1) jakie decyzje (zgłoszenia) są wymagane dla poszczególnych zadań w projekcie,
- 2) czy ww. wymogi zostały spełnione.

Należy przedstawić informację o stopniu zaawansowania prac związanych z wydaniem prawomocnego pozwolenia na budowę (zgłoszenia robót) oraz opracowaniem wymaganej dokumentacji budowlanej. Jeśli zakres projektu objęty jest kilkoma pozwoleniami lub

przewidziane prace stanowią fragment szerszego zakresu objętego pozwoleniem, należy opisać i wyjaśnić zaistniałą sytuację. Punkt dotyczy także pozwoleń wydawanych na podstawie przepisów szczególnych (np. ustawy o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg, w zakresie budowy przeciwpowodziowych itd.).

Punkt nie dotyczy projektów dotyczących wyłącznie zakupu wyposażenia, kampanii promocyjnych i innych projektów niewymagających pozwoleń i realizacji robót budowlanych.

Należy również opisać wszystkie obiekty i rodzaje prac budowlanych, które **nie wymagają** uzyskania warunków zabudowy, pozwoleń albo zgłoszenia robót, z określeniem konkretnej podstawy prawnej.

Informacje najlepiej przedstawić w formie tabeli.

Przykład:

Inwestycja posiada:		
1.	<i>Decyzję o ustaleniu warunków zabudowy z 4.11.2016 r.</i>	<i>Decyzja dotyczy rozbudowy budynku magazynu sadzonek gatunków rodzimych przy szkółce leśnej w miejscowości A.</i>
2.	<i>Zgłoszenie robót z 20.03.2017 r.</i>	<i>Zgłoszenie dotyczy budowy obiektów małej architektury.</i>
Inwestycja wymaga uzyskania:		
3.	<i>Pozwolenia na budowę (przewidywany termin uzyskania – październik 2018 r.)</i>	<i>Pozwolenie dotyczy rozbudowy budynku magazynu sadzonek gatunków rodzimych przy szkółce leśnej w miejscowości A.</i>

4.2. Zgodność z prawem zamówień publicznych

W niniejszym punkcie należy scharakteryzować rodzaj i przedmiot każdej z zaplanowanych procedur udzielania zamówień zarówno na podstawie ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. *Prawo zamówień publicznych* (Pzp) (t.j. Dz.U. 2015 poz. 2164) jak i *Wytycznych Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 w sprawie udzielania zamówień współfinansowanych ze środków EFRR, w stosunku do których nie stosuje się ustawy Prawo zamówień publicznych*,

w tym:

- robót budowlanych
- dostaw wyposażenia
- usług
- dokumentacji technicznej i budowlanej
- nadzoru inwestorskiego
- promocji
- opracowania studium wykonalności.

Informacje powinny być zgodne z wnioskiem o dofinansowanie.

Informacje można przedstawić w formie tabeli.

Należy mieć przy tym na uwadze:

- art. 32 ust. 2 ustawy prawo zamówień publicznych, który zabrania dzielenia zamówienia na części lub zaniżania wartości zamówienia w celu uniknięcia procedur przetargowych
- art. 29, który nakazuje opisać przedmiot zamówienia w sposób jednoznaczny i wyczerpujący, za pomocą dostatecznie dokładnych i zrozumiałych określeń
- fakt, że większość korekt finansowych w okresie 2007-2013 nałożonych w ramach RPO dotyczyła procedur zamówień publicznych.

W przypadku wskazania trybów nieprzetargowych, należy podać dodatkowe, istotne informacje, np. uzasadnić, dlaczego wybrano dany tryb postępowania lub umieścić informację o niepodleganiu przepisom ustawy Prawo zamówień publicznych wraz z podaniem uzasadnienia.

W przypadku zamówień, których wartość nie przekracza wyrażonej w złotych równowartości kwoty 30 tys. euro lub udzielanych przez podmioty w stosunku, do których nie stosuje się ustawy Prawo zamówień publicznych, wnioskodawca - przystępując do określania zakresu wydatków kwalifikowanych w projekcie przewidzianym do współfinansowania ze środków EFRR w ramach RPO WP - zobowiązany jest do dokonania uprzedniej analizy, czy zamówienie zostało udzielone zgodnie z *Wytocznymi Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 w sprawie udzielania zamówień współfinansowanych ze środków EFRR, w stosunku do których nie stosuje się ustawy Prawo zamówień publicznych*.

Dopiero w przypadku potwierdzenia, że zamówienie zostało przygotowane i udzielone:

- w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasad: uzyskania najlepszych efektów z danych nakładów i optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów,
- w sposób umożliwiający terminową realizację zadań,
- w wysokości i terminach wynikających z wcześniej zaciągniętych zobowiązań.
- w sposób zapewniający w szczególności zachowanie zasad równego traktowania wykonawców, przejrzystości, uczciwej konkurencji oraz dołożenia wszelkich starań w celu uniknięcia konfliktu interesów rozumianego jako brak bezstronności i obiektywności przy wyłanianiu przez wnioskodawcę wykonawcy przedmiotowego zamówienia,
- zgodnie ze szczegółowymi regulacjami zawartymi w ww. Wytocznych,

możliwe jest włączenie takiego zamówienia w zakres wydatków kwalifikowanych w projekcie.

Ww. zasady dotyczą również udzielenia zamówień publicznych w fazie realizacji projektu.

4.3. Pomoc publiczna

Należy przedstawić informację, czy i ewentualnie jaki zakres dofinansowania projektu objęty jest możliwością udzielenia pomocy publicznej.

Zgodnie z art. 107 ust. 1 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE): „Z zastrzeżeniem innych postanowień przewidzianych w Traktatach, wszelka pomoc przyznawana przez Państwo Członkowskie lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiegokolwiek formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów, jest niezgodna z rynkiem wewnętrznym w zakresie, w jakim wpływa na wymianę handlową między Państwami Członkowskimi”.

W celu uznania danego środka wsparcia za pomoc publiczną muszą zostać spełnione łącznie cztery przesłanki:

- 1) beneficjentem wsparcia udzielonego przez państwo lub pochodzącego ze środków publicznych jest przedsiębiorstwo w rozumieniu unijnego prawa konkurencji;
- 2) wsparcie udzielane jest na warunkach korzystniejszych niż oferowane na rynku;
- 3) udzielane wsparcie jest selektywne (tj. uprzywilejowuje określone przedsiębiorstwo lub przedsiębiorstwa, bądź produkcję określonych towarów);
- 4) wsparcie zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji oraz wpływa na wymianę handlową pomiędzy państwami członkowskimi Unii Europejskiej.

W rozdziale należy obowiązkowo przeprowadzić test pomocy publicznej w projekcie z wykorzystaniem poniższej tabeli:

Lp.	Pytanie	TAK/NIE	Uzasadnienie udzielonej odpowiedzi
1.	Czy dofinansowanie skutkuje przysporzeniem na rzecz określonego podmiotu?	TAK
2.	Czy dofinansowanie jest korzystniejsze od pozyskania środków na rynku?	TAK
3.	Czy w efekcie dofinansowania występuje lub może wystąpić zakłócenie konkurencji?	
4.	Czy dofinansowanie wpływa na wymianę gospodarczą między krajami członkowskimi UE?
Czy projekt podlega pomocy publicznej?		TAK/NIE	
Podstawa prawna		Uzasadnienie wyboru podstawy prawnej	
.....		

Nie spełnienie chociażby jednej z ww. przesłanek powoduje, że dane wsparcie nie jest uznawane za pomoc publiczną.

Wskazówki do testu pomocy publicznej:

Przedsiębiorstwo, zgodnie z unijnym prawem konkurencji, to każdy podmiot zaangażowany w działalność gospodarczą, niezależnie od jego formy prawnej i źródeł jego finansowania, a także bez względu na to, czy jest to podmiot nastawiony na zysk czy też nie. Dlatego też przepisy prawa unijnego znajdują zastosowanie także w odniesieniu do podmiotów sektora publicznego, np. spółek komunalnych, a nawet samych jednostek samorządu terytorialnego (pod warunkiem prowadzenia przez nią działalności gospodarczej).

Zgodnie z unijnym prawem konkurencji za działalność gospodarczą należy przyjąć oferowanie na rynku towarów lub usług. Powyższe podejście jest szersze od krajowych przepisów prawa, gdyż działalność może mieć charakter gospodarczej nawet w sytuacji, gdy nie ma ona charakteru zarobkowego lub nie jest prowadzona w sposób ciągły i zorganizowany.

Podejście do przedsiębiorstwa w rozumieniu przepisów prawa pomocy publicznej ma zatem charakter funkcjonalny a nie podmiotowy. Oznacza to, że ten sam podmiot w pewnych sferach swojej działalności może zostać uznany za przedsiębiorstwo, zaś w niektórych, jako podmiot nie prowadzący działalności gospodarczej.

Udzielane wsparcie, aby stanowiło pomoc publiczną, musi pochodzić bezpośrednio lub pośrednio z zasobów państwowych. Za środki z zasobów państwowych należy uznać zarówno środki pochodzące z budżetu państwa, budżetów instytucji państwowych, ale także budżetów JST lub tzw. przedsiębiorstw publicznych. Środkami takimi są również fundusze europejskie, dlatego wszystkie środki przyznawane w ramach RPO WP 2014-2020 pochodzą z zasobów państwowych.

Przesłanka dot. udzielania wsparcia na warunkach korzystniejszych niż rynkowe będzie spełniona przy udzielaniu wsparcia w ramach RPO WP 2014-2020.

Pomoc publiczną stanowią tylko te przysporzenia, które dają przedsiębiorstwu korzyść ekonomiczną (tj. sytuacja finansowa przedsiębiorstwa ulega poprawie w wyniku udzielonego wsparcia).

Przesłanka selektywności będzie automatycznie spełniona przy udzielaniu wsparcia w ramach RPO WP 2014-2020.

Pomoc publiczna występuje, gdy środki uprzywilejowujące tylko określony sektor gospodarki lub niektórych przedsiębiorców są selektywne.

W przypadku RPO WP 2014-2020 pomoc skierowana jest na realizację projektów zlokalizowanych na terenie województwa podkarpackiego, a ponadto dla poszczególnych działań/poddziałów Programu katalog podmiotów, mogących otrzymać dofinansowanie jest ograniczony.

Przesłanki dot. zakłócania konkurencji oraz wpływu na wymianę handlową pomiędzy państwami członkowskimi Unii Europejskiej są zazwyczaj analizowane łącznie.

Za wsparcie przyznane przez państwo zakłócające lub grożące zakłóceniem konkurencji uznaje się wsparcie, które może powodować poprawę pozycji konkurencyjnej wnioskodawcy w porównaniu z pozycją innych przedsiębiorstw, z którymi wnioskodawca konkuruje. Należy mieć przy tym na względzie, że zakłócenie konkurencji nie musi być rzeczywiste – wystarczy groźba zakłócenia konkurencji, aby przesłanka była spełniona. Także wielkość wsparcia (niewysoka kwota wsparcia) lub wielkość beneficjenta (np. małe przedsiębiorstwo) nie może być wyłączną przyczyną uznania braku spełnienia przesłanki wystąpienia zakłócenia konkurencji.

W ramach czwartej przesłanki należy również przeanalizować wpływ wsparcia na wymianę handlową. Udowodnienie, że dany środek nie ma wpływu na wymianę handlową w UE jest dość problematyczne, gdyż nie ma znaczenia, że beneficjent nie świadczy usług/dostarcza towarów poza granice kraju, gdyż na tym samym rynku (w tym również lokalnym, regionalnym czy krajowym) towary/usługi mogą konkurować z analogicznymi produktami pochodzącymi z innych państw (jest to szczególnie istotne w warunkach jednolitego rynku europejskiego).

W przypadku pozytywnego testu pomocy publicznej (tj. udzielenia odpowiedzi TAK na wszystkie 4 pytania z powyższej tabeli) należy uznać, że w projekcie wystąpi pomoc publiczna (w odniesieniu do całości projektu lub jego części). W takim przypadku należy wskazać właściwą podstawę prawną/podstawy prawne (z wymienionych w dalszej części rozdziału) udzielenia pomocy publicznej. Ponadto należy uzasadnić wybraną podstawę prawną oraz określone intensywności (w ramach jednego projektu możliwe jest udzielanie różnych rodzajów pomocy publicznej).

Należy podać konkretne argumenty, że projekt spełnia warunki udzielenia pomocy publicznej, w tym zwłaszcza odnośnie do:

- 1) kategorii wnioskodawcy (małe, średnie, inne niż małe i średnie przedsiębiorstwo, w tym kwestia powiązań i zależności)
- 2) celu i zakresu przedsięwzięcia
- 3) zakresu wydatków kwalifikowanych
- 4) kwoty i poziomu dofinansowania (EDB)
- 5) kumulacji pomocy.

Podczas analiz można skorzystać z:

- Urzędu Ochrony Konkurencji i konsumentów (https://uokik.gov.pl/pomoc_publiczna.php),
- wyszukiwarki decyzji Komisji Europejskiej w zakresie pomocy publicznej - pod adresem http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm?clear=1&policy_area_id=3

Najem / dzierżawa budynków, pomieszczeń:

- najem/wydzierżawienie budynków lub pomieszczeń stanowi działalność gospodarczą, z której dofinansowaniem wiąże się wystąpienie pomocy publicznej. Sytuacja taka występuje np., gdy budynek stanowiący własność gminy jest przez nią wynajmowany, wydzierżawiany innemu podmiotowi. W takiej sytuacji dofinansowanie dla gminy będzie mogło być udzielone wyłącznie jako pomoc de minimis.

Wyjątek stanowi wykorzystywanie infrastruktury do celów komercyjnych w ograniczonym zakresie opisane poniżej.

Wykorzystywanie infrastruktury do celów komercyjnych w ograniczonym zakresie:

Zgodnie z p. 207 Zawiadomienia KE w sprawie pojęcia pomocy państwa (...), 2016/C 262/01: *w przypadkach infrastruktury podwójnego wykorzystania, jeżeli, jest ona prawie wyłącznie wykorzystywana do celów działalności niegospodarczej, Komisja uważa, że finansowanie takiej infrastruktury może w całości wykraczać poza zakres zasad pomocy państwa, pod warunkiem że użytkowanie do celów działalności gospodarczej ma charakter czysto pomocniczy, tj. działalności bezpośrednio powiązanej z eksploatacją infrastruktury, koniecznej do eksploatacji infrastruktury lub nieodłącznie związanej z podstawowym wykorzystaniem o charakterze niegospodarczym. Uznaje się, że taka sytuacja ma miejsce, gdy działalność gospodarcza pochłania takie same nakłady jak podstawowa działalność o charakterze niegospodarczym, takie jak materiały, sprzęt, siła robocza lub aktywa trwałe. Działalność gospodarcza o charakterze pomocniczym musi mieć ograniczony zakres, w odniesieniu do wydajności infrastruktury. Przykładem działalności gospodarczej o charakterze pomocniczym może być okazjonalny wynajem przez organizację badawczą sprzętu i laboratoria partnerom przemysłowym. Komisja uważa także, że finansowanie publiczne zwykłej infrastruktury (takiej jak restauracje, sklepy lub płatne parkingi), znajdującej się w otoczeniu obiektów wykorzystywanych niemal wyłącznie do prowadzenia działalności niegospodarczej, zazwyczaj nie wywiera żadnego wpływu na wymianę handlową między państwami członkowskimi, ponieważ ta zwykła infrastruktura raczej nie będzie przyciągać klientów z innych państw członkowskich i jest mało prawdopodobne, aby wpływ jej finansowania na inwestycje transgraniczne lub przedsiębiorczość transgraniczną był większy niż marginalny. (...) W tym względzie użytkowanie infrastruktury do celów gospodarczych można uznać za działalność pomocniczą, jeżeli wydajność przydzielana co roku na taką działalność nie przekracza 20 % całkowitej rocznej wydajności infrastruktury.*

Jeśli beneficjent dofinansowania prowadzi w niewielkim zakresie komplementarną działalność gospodarczą przy użyciu infrastruktury związanej z jej głównym przeznaczeniem niegospodarczym, to w tym zakresie nie jest traktowany jako przedsiębiorca, zgodnie z warunkami opisanymi w p. 207 zawiadomienia Komisji. W sytuacji gdy odpłatne usługi (wynajem powierzchni itd.) mają udział do 20 % w całości prowadzonej działalności to można uznać, że działalność komercyjna jest marginalna, nie wpływa na unijną wymianę handlową i udzielane dofinansowanie nie stanowi pomocy publicznej.

W przypadku, gdy realizacja projektu spełnia przesłanki kwalifikujące do objęcia regułami pomocy publicznej, udzielenie dofinansowania możliwe jest w ramach niniejszego naboru wyłącznie w formie:

1. Pomocy *de minimis* na podstawie:
 - Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 19 marca 2015 r. w sprawie udzielania pomocy *de minimis* w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 (Dz. U. z 2015 r., poz. 488).
 - Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18.12.2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* (Dz. U. UE L 352 z 24.12.2013);
2. Pomocy na infrastrukturę lokalną na podstawie:

- *Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 5 sierpnia 2015 r. w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej na infrastrukturę lokalną w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 (Dz.U. z 2015 r., poz. 1208),*
 - art. 56 Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17.06.2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. U. UE L 187 z 26.06.2014)
3. Regionalnej pomocy inwestycyjnej na podstawie:
- *Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 września 2015 r. w sprawie udzielania regionalnej pomocy inwestycyjnej w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 (Dz. U. z 2015 r., poz. 1416).*
 - art. 14 Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17.06.2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. U. UE L 187 z 26.06.2014)

W przypadku wystąpienia pomocy de minimis, w studium należy podać jednoznaczną informację, czy wnioskodawca / partner (i ewentualne podmioty powiązane) taką pomoc uzyskał. Jeżeli tak, to w formie poniżej przedstawionej tabeli, należy podać łączną wartość pomocy de minimis, otrzymanej w ciągu bieżącego roku (2018) oraz dwóch poprzedzających go lat podatkowych (2017, 2016). Dodatkowo, w ramach zał. 14 do wniosku należy dołączyć uwierzytelnione kopie zaświadczeń o udzielonej pomocy de minimis uzyskanej w tym okresie. Limit pomocy de minimis powinien być spełniony na dzień złożenia wniosku o dofinansowanie oraz po raz drugi przed podpisaniem umowy o dofinansowanie – biorąc pod uwagę stan na dzień podpisania umowy o dofinansowanie (patrz § 11 Regulaminu konkursu).

Lp	Podmiot udzielający pomocy	Data udzielenia pomocy (dd-mm-rrrr)	Forma pomocy	Wartość pomocy brutto (EDB) ¹ (w PLN)	Wartość pomocy brutto (EDB) (w EUR)
1.					
2.					
...					
			SUMA:		

Uwaga! jednostki gospodarcze, które są ze sobą powiązane wyłącznie dlatego, że każda z nich jest bezpośrednio związana z danym organem publicznym lub danymi organami publicznymi, nie są traktowane jako wzajemnie powiązane.

Na etapie opracowania wniosku o dofinansowanie do ustalenia wartości limitu pomocy de minimis objętej wnioskiem należy przyjąć **kurs 1 euro = 4,20 zł**. Ostateczna wartość pomocy de minimis ustalona zostanie według kursu z dnia podpisania umowy/porozumienia/decyzji o dofinansowanie projektu, **co może oznaczać zmniejszenie dofinansowania**.

Możliwa jest sytuacja, gdy w projekcie część wydatków są finansowane w formie pomocy de minimis, a pozostałe na zasadach ogólnych, bez pomocy publicznej. Należy wówczas w sposób czytelny opisać spełnienie warunków dofinansowania dla ww. sytuacji.

4.4. Inne uwarunkowania prawne

W niniejszym rozdziale należy przedstawić gotowość do realizacji projektu w istniejącym otoczeniu prawnym.

¹ Wartość pomocy należy podać jako ekwiwalent dotacji brutto (EDB) wyliczony zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 11 sierpnia 2004 r. w sprawie szczegółowego sposobu obliczania wartości pomocy publicznej udzielanej w różnych formach.

Należy przedstawić informację, czy realizacja inwestycji wymaga (lub jest uzależniona od) przeprowadzenia szczególnych postępowań związanych np. z:

- uwarunkowaniami prawnymi (np. toczące się postępowanie o zwrot nieruchomości),
- warunkami środowiskowymi, geologicznymi i geotechnicznymi, istnieniem stref ochronnych,
- warunkami przekroczenia cieków wodnych i zabezpieczenia kolizji z innymi sieciami / obiektami infrastruktury technicznej,
- zapewnieniem dojazdu i transportu materiałów budowlanych na plac budowy,
- warunkami technicznymi, bezpieczeństwa pożarowego i bhp,
- innymi warunkami (np.: związanymi z bezpieczeństwem budowli) lub wynikającymi np. ze stwierdzonych przez upoważnione organy administracyjne znacznych przekroczeń stężeń zanieczyszczeń itd.

Jeżeli realizacja projektu wymaga uzyskania dodatkowych pozwoleń / decyzji / innych dokumentów należy podać informację o terminie uzyskania (lub przypuszczalnym terminie uzyskania danego dokumentu).

Analiza uwarunkowań środowiskowych jest przedmiotem rozdziału 7 studium.

4.5. Uwarunkowania wynikające z dokumentów strategicznych

Podczas podejmowania decyzji o dofinansowaniu projektu istotne są informacje wskazujące na spójność przedsięwzięcia z dokumentami o charakterze strategicznym w wymiarze krajowym, regionalnym i lokalnym.

Ustalenia wynikające z analizy mogą mieć formę tabeli:

Nazwa dokumentu (strategii, programu, planu)	Uzasadnienie zgodności projektu ze strategią (planem)
...	...

Należy przy tym uwzględnić:

1. Strategię Rozwoju Kraju do 2020,
2. Strategię Innowacyjności i Efektywności Gospodarki,
3. Strategię UE Morza Bałtyckiego,
4. Strategię Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2020,
5. Regionalną Strategię Innowacji Województwa Podkarpackiego,
6. Program Zagospodarowania Przestrzennego Województwa,
7. Program Zintegrowanej Informatyzacji Państwa,
8. Strategię Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020,
9. Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA 2020),
10. Program Strategicznego Rozwoju Bieszczad,
11. Program Strategiczny Błękitny San.

oraz – jeśli dotyczy:

- Program Zagospodarowania Przestrzennego Województwa
- strategię rozwoju lokalnego
- gminne i powiatowe plany ochrony środowiska

4.6. Zgodność projektu z polityką równych szans

Należy opisać przewidziane w projekcie działania i oddziaływania przedsięwzięcia w zakresie polityki równości szans, której zasady powinny być przestrzegane na każdym etapie realizacji projektu.

Informacje w zakresie zasad równości szans i zapobiegania dyskryminacji oraz promowania równouprawnienia kobiet i mężczyzn przedstawione są w *Wytycznych MIR w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020*, MliR/H 2014-2020/16(01)/05/2015.

I. Zasada zapobiegania dyskryminacji

Należy opisać zgodność projektu z horyzontalną zasadą niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.

W szczególności należy opisać, czy projekt nie ogranicza równego dostępu do zasobów (towarów, usług, infrastruktury) ze względu na płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub przekonania, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

W przypadku osób z niepełnosprawnościami, niedyskryminacyjny charakter projektu oznacza konieczność stosowania zasady uniwersalnego projektowania i racjonalnych usprawnień zapewniających dostępność oraz możliwości korzystania ze wspieranej infrastruktury (jeśli charakter projektu dotyczy tych kwestii).

Konieczność opisanie sposobów zapewnienia dostępności dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności wynika z Rozporządzenia 1303/2013.

Co do zasady, wszystkie produkty projektów realizowanych ze środków EFRR (produkty, towary, usługi, infrastruktura) są dostępne dla wszystkich osób, w tym również dostosowane do zidentyfikowanych potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Infrastruktura wytworzona/udoskonalona w ramach projektów powinna być zgodna z koncepcją uniwersalnego projektowania, bez możliwości odstępstw od stosowania wymagań prawnych w zakresie dostępności dla osób z niepełnosprawnością wynikających z obowiązujących przepisów budowlanych. Należy opisać zakres dostosowań uwzględnionych w projekcie lub potwierdzić w formie opisu, że obiekty objęte dofinansowaniem są w pełni dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Szczególnie istotne jest przeanalizowanie możliwości wystąpienia negatywnych skutków realizacji pomocy w postaci ograniczonego dostępu osób z niepełnosprawnościami do rezultatów wsparcia. Należy pamiętać, że pomimo iż projekt może nie zakładać bezpośredniej pomocy osobom o różnych potrzebach funkcjonalnych, to jednak trwałe efekty takich projektów, jak np. wybudowana droga czy rozwiązania z zakresu TIK, będą służyć wszystkim, również osobom z niepełnosprawnościami.

W przypadku wybrania neutralnego wpływu projektu na zasadę, należy przedstawić uzasadnienia tej decyzji.

Niespełnienie kryterium skutkuje odrzuceniem wniosku o dofinansowanie. Kryterium weryfikowane na podstawie treści złożonego wniosku o dofinansowanie.

Pomocne informacje w tym zakresie przedstawione są w *Wytycznych MIR w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020*, MliR/H 2014-2020/16(01)/05/2015.

II. Równość szans kobiet i mężczyzn

Należy opisać zgodność projektu z zasadą równości szans kobiet i mężczyzn, w szczególności czy projekt nie ogranicza równego dostępu do zasobów (towarów, usług, infrastruktury) ze względu na płeć.

W szczególności należy opisać, czy projekt nie ogranicza równego dostępu do zasobów (towarów, usług, infrastruktury) ze względu na płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub przekonania, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

W przypadku projektów, w których ww. zasada nie znajduje zastosowania, w treści niniejszego rozdziału powinna znaleźć się informacja o „neutralności” projektu wraz ze stosownym uzasadnieniem.

4.7. Charakterystyka wnioskodawcy

Należy dokonać krótkiego opisu organizacji zgłaszającej projekt, w tym formę prawną, organ założycielski i zadania statutowe.

Dalsze informacje powinny odnosić się do sposobu zorganizowania działań związanych z:

- przygotowaniem inwestycji,
- zgłoszeniem i obsługą wniosku o dofinansowanie,
- podpisaniem umowy,
- procedurami przetargowymi i zawieraniem umów z wykonawcami,
- nadzorem technicznym,
- zabezpieczeniem środków na realizację inwestycji oraz rozliczeniami finansowymi,
- odbiorami częściowymi i końcowym,
- przekazaniem inwestycji do użytkowania i jej użytkowaniem, podmiotem odpowiedzialnym za eksploatację przedmiotu inwestycji po jej zakończeniu (operatorem),
- zapewnieniem trwałości projektu i osiągnięcia zaplanowanych celów.

Informacje można podać w formie tabeli lub schematu, np.:

Zadanie	Podmiot, zakres działań
Przygotowanie inwestycji	<ul style="list-style-type: none">– Wydział inwestycji i remontów – przygotowanie dokumentacji budowlanej uzyskanie pozwolenia na budowę i decyzji środowiskowej– Wydział finansowy – zabezpieczenie środków na realizację inwestycji– Wydział pozyskiwania funduszy – opracowanie wniosku i kompletu załączników, obsługa procesu oceny– ...
...	– ...

Uwaga!

W przypadku projektów, których dofinansowanie stanowi pomoc publiczną, w tym punkcie studium należy przedstawić jednoznaczną informację, czy wnioskodawca nie znajduje się w trudnej sytuacji ekonomicznej.

Definicje i szczegółowe informacje dotyczące „trudnej sytuacji ekonomicznej” opisane zostały w:

- Wytycznych KE dotyczących pomocy państwa na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorstw niefinansowych znajdujących się w trudnej sytuacji (Dz. Urz. UE z 31 lipca 2014 r., C 249, str. 1),

- Rozporządzeniu Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. Urz. UE z 26 czerwca 2014 r., L 187),
- Rozporządzeniu Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis (Dz. Urz. UE z 24 grudnia 2013 r., L 352).

4.8. Partnerzy i opis zasad partnerstwa

Unia Europejska promuje przedsięwzięcia realizowane przy współpracy wielu podmiotów i zaangażowanie ich w przygotowanie, wdrażanie, monitorowanie i ocenę projektów.

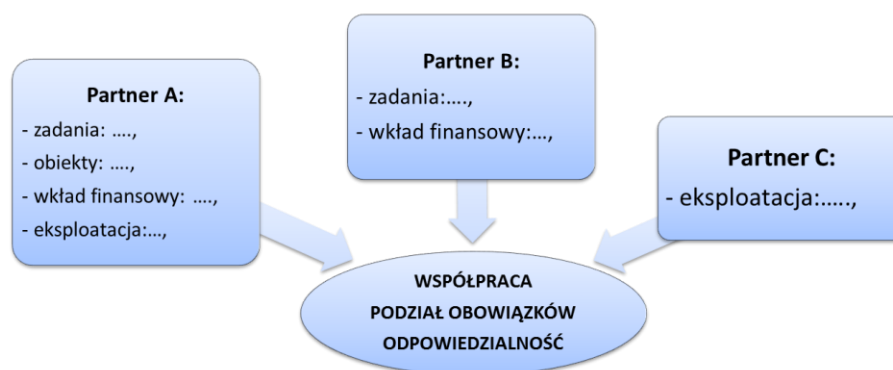
Partnerstwo powinno dotyczyć nie tylko uzyskania konkretnego produktu w projekcie, ale również osiągnięcia i utrzymywania rezultatów. Atutami współpracy przy realizacji projektu może być możliwość wymiany informacji, zwiększenie zaangażowania instytucji publicznych i społecznych, lepszego poznania celów i uwarunkowań projektu, objęcie działaniami szerszego terytorium lub grupy społecznej.

W przypadku, gdy projekt realizowany jest z udziałem innych podmiotów, należy:

- krótko opisać każdego partnera projektu, w tym formę prawną, organ założycielski i zadania statutowe,
- scharakteryzować zakres ich zaangażowania oraz kompetencje związane z jego realizacją.

W szczególności należy opisać:

- prawną podstawę współpracy (umowę, porozumienie administracyjne – czy zostały zawarte w drodze procedur określonych w ustawie z 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020; krótko opisać procedurę wyboru partnera będącego podmiotem spoza sektora finansów publicznych);
- główne prawa i obowiązki partnera (-ów) związane z realizacją projektu, w tym:
 - o zadania dotyczące określenia celów, zakresu i przygotowania inwestycji,
 - o procedur wyboru wykonawców,
 - o udziału finansowego i zasad rozliczeń pomiędzy partnerami, wykonawcą i IZ RPO,
 - o odbiorów,
 - o eksploatacji,
 - o monitorowania efektów;
- kwestie własności i finansowania produktów projektu w okresie wymaganej trwałości projektu (5 lat od rozliczenia końcowego).

W przypadku konkretnych projektów występować mogą sytuacje specyficzne, które należy opisać. Analiza może być uzupełniona tabelami, grafami, aby ułatwić zrozumienie podziału obowiązków pomiędzy partnerami.

W przypadku projektów partnerskich w odpowiednich rozdziałach studium wykonalności należy zamieścić odrębne informacje dotyczące partnera wiodącego i pozostałych partnerów, analogicznie do formularza do wniosku o dofinansowanie.

Zgodnie z art. 33 ustawy wdrożeniowej i Regulaminem konkursu/naboru „podmiot, o którym mowa w art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych dokonuje wyboru partnerów spoza sektora finansów publicznych z zachowaniem zasady przejrzystości i równego traktowania podmiotów. Podmiot ten, dokonując wyboru, jest obowiązany w szczególności do:

- 1) ogłoszenia otwartego naboru partnerów na swojej stronie internetowej wraz ze wskazaniem co najmniej 21-dniowego terminu na zgłaszanie się partnerów;
- 2) uwzględnienia przy wyborze partnerów: zgodności działania potencjalnego partnera z celami partnerstwa, deklarowanego wkładu potencjalnego partnera w realizację celu partnerstwa, doświadczenia w realizacji projektów o podobnym charakterze;
- 3) podania do publicznej wiadomości na swojej stronie internetowej informacji o podmiotach wybranych do pełnienia funkcji partnera”.

Wybór partnerów spoza sektora finansów publicznych powinien być dokonywany przed złożeniem wniosku o dofinansowanie projektu partnerskiego.

Jeżeli wnioskodawca jest zobowiązany do stosowania ww. procedur dotyczących wyboru partnera spoza sektora finansów publicznych, należy w treści rozdziału wykazać zgodność procedury wyboru partnera z ww. warunkami wynikającymi z ww. ustawy i Regulaminu konkursu/naboru, powołując się przy tym na konkretne działania (wraz ze wskazaniem dat) jakie zostały zrealizowane w celu wyłonienia partnera w projekcie.

Umowa partnerska lub porozumienie muszą być zawarte przed dniem złożenia wniosku o dofinansowanie.

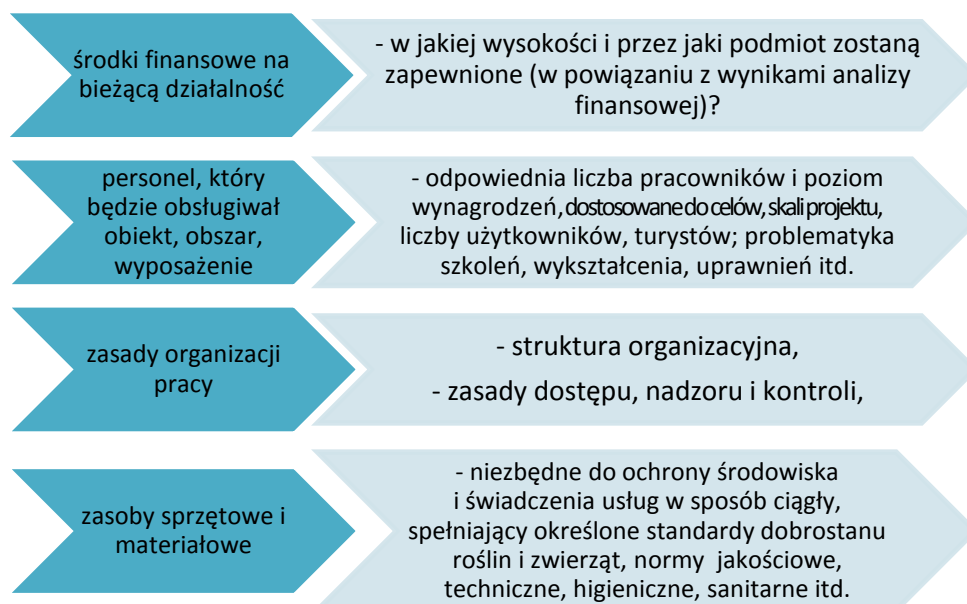
Współpraca z partnerami może być istotnym atutem projektów, które dotyczą bioróżnorodności, zwłaszcza w zakresie:

- wykorzystania infrastruktury centrów ochrony różnorodności biologicznej do prowadzenia badań naukowych
- dokumentów planistycznych dotyczących bioróżnorodności
- edukacji ekologicznej.

4.9. Opis podmiotu odpowiedzialnego za eksploatację przedmiotu inwestycji po jej zakończeniu

Niniejszy punkt powinien zawierać informacje służące do ustalenia i oceny, czy wybudowana infrastruktura będzie w odpowiedni sposób utrzymywana i zarządzana w przyszłości.

- 1) Przede wszystkim należy określić, jaki podmiot będzie zarządzał infrastrukturą powstałą w wyniku realizacji projektu. Jeżeli będzie to inny niż wnioskodawca podmiot - operator, należy:
 - wyjaśnić przyczyny i korzyści takiego rozwiązania,
 - opisać sposób wyboru podmiotu eksploatującego, jego formę prawną i strukturę własnościową, jak również zakres nadzoru wnioskodawcy,
 - określić formę prawną przekazania funkcji związanych z użytkowaniem danej infrastruktury,
 - wskazać, czy przekazanie będzie bezpłatne czy za odpłatnością.
- 2) W studium należy uzasadnić, w jaki sposób wnioskodawca (lub operator) sprostą wymaganiom związanym z bieżącym utrzymaniem infrastruktury i utrzymaniem celów projektu. Najważniejsze kwestie to:

Zdolność do użytkowania projektu należy analizować w kontekście całego okresu referencyjnego, a nie tylko wymaganego okresu trwałości projektu (5 lat od końcowego rozliczenia – art. 71 Rozporządzenia nr 1303/2013).

Przyjęte założenia powinny być zgodne z analizą finansową projektu (np. kosztami wynagrodzeń, zaopatrzenia w materiały, serwisu i obsługi, źródłami finansowania działalności).

4.10. Doświadczenie

Punkt dotyczy doświadczenia wnioskodawcy (partnerów) w zakresie realizacji i rozliczania projektów inwestycyjnych i prowadzeniu działalności związanej z zakresem i celem projektu.

- 1) W odniesieniu do doświadczeń inwestycyjnych, należy skupić się na projektach o podobnej skali skomplikowania pod względem administracyjnym, rozliczeń finansowych i organizacyjnym.

Można zastosować tabelę:

Tytuł projektu (zakres)	Okres realizacji	Wartość całkowita	Źródła dofinansowania
...

Można również podać inne informacje – np. liczbę rozstrzyganych w ciągu roku postępowań przetargowych, liczbę prowadzonych inwestycji, kwotę środków pozyskanych z EFSI.

- 2) Należy ponadto opisać doświadczenie wnioskodawcy (operatora) w zakresie prowadzenia działalności związanej z zakresem i celami projektu – np. działalności przyrodniczej, popularyzującej ekologię, reintrodukcji gatunków rodzimych i zagrożonych, wprowadzenia rozwiązań chroniących siedliska itd.

Podawane informacje powinny potwierdzać:

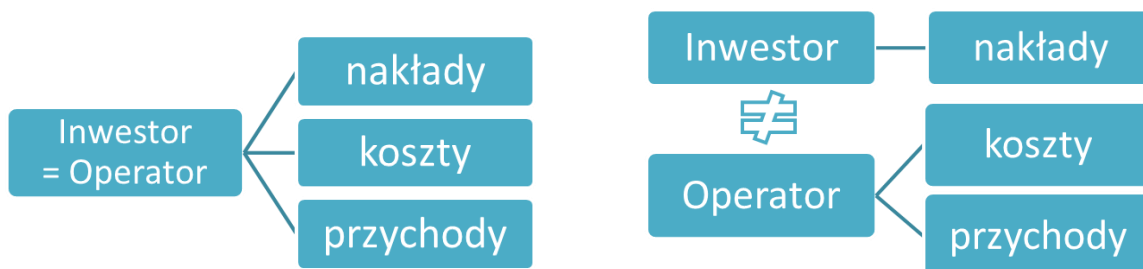
- przygotowanie praktyczne, które będzie niezbędne do danego typu działalności przyrodniczej
- potencjał do prowadzenia tej działalności w założonej skali
- zdolność do uzyskania założonych rezultatów projektu.

5. Analiza finansowa

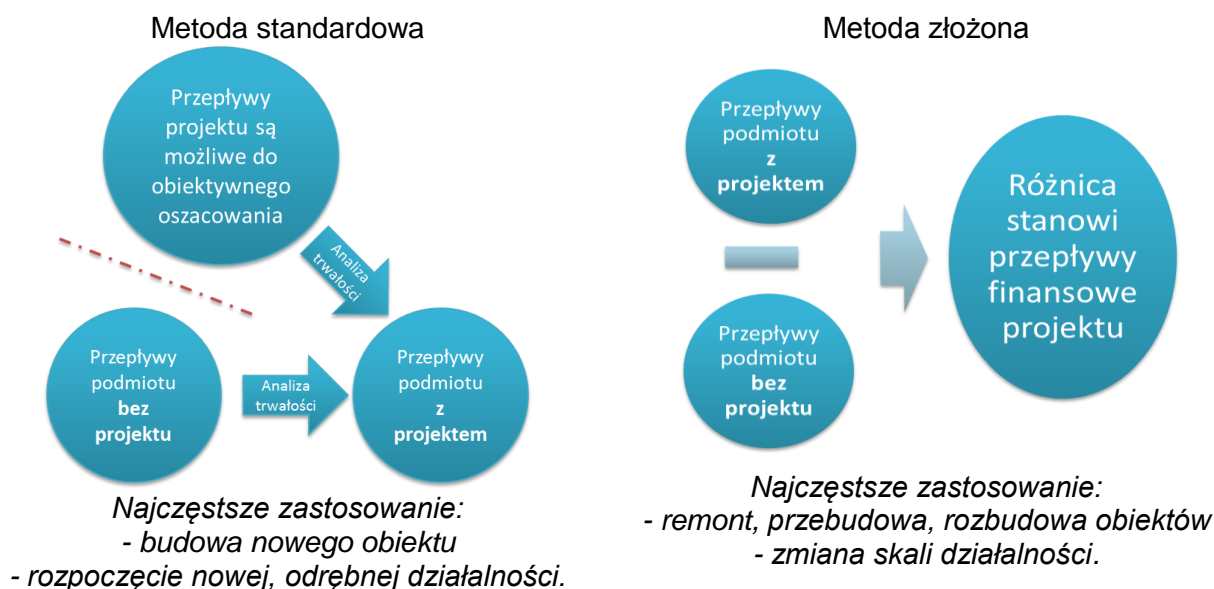
Analizę należy przeprowadzić stosując wprost zapisy *Wytycznych MRIF*.

Instytucja Zarządzająca RPO, w celu ujednolicenia zasad i zachowania spójności przygotowywanych analiz, przyjmuje następujące założenia:

- 1) Metody analiz:
 - analiza dokonywana jest zazwyczaj z punktu widzenia właściciela infrastruktury. W przypadku, gdy właściciel i operator infrastruktury są odrębnymi podmiotami, należy zastosować skonsolidowaną metodę analizy (patrz – podrozdział 7.5 *Wytycznych MRIF*); istotne jest przy tym ustalenie zmian przepływów pieniężnych wywołanych realizacją projektu.

- analizę sporządza się przy użyciu metody standardowej lub złożonej. Wybór metody zależy od tego, czy możliwe jest oddzielenie strumienia przychodów projektu od ogólnego strumienia przychodów beneficjenta oraz czy możliwe jest oddzielenie strumienia kosztów operacyjnych i nakładów inwestycyjnych na realizację projektu od ogólnego strumienia kosztów operacyjnych i nakładów inwestycyjnych beneficjenta. Szczegółowe informacje w zakresie wyboru metody opracowania analizy finansowej przedstawiono w *Wytycznych MRIF* (punkt 7.4),

- 1) Okres analizy:
 - prognoza finansowa sporządzana musi być w okresach rocznych (1.01-31.12)

- okres referencyjny powinien być liczony dla rocznych przedziałów, poczynając od roku rozpoczęcia **realizacji projektu** (np. rok rozpoczęcia robót budowlanych). Wyjątkiem od tej zasady jest sytuacja, w której wniosek o dofinansowanie został sporządzony na etapie, gdy realizacja projektu została już rozpoczęta. Wówczas rokiem bazowym jest rok złożenia wniosku o dofinansowanie (n, n+1, n+2 ... n+24),
- okres referencyjny obejmuje 25 lat,
- przepływy związane z realizacją projektu (np. nakłady na przygotowanie projektu), poniesione przed rokiem złożenia wniosku o dofinansowanie powinny zostać uwzględnione w analizie w wartościach niezdyskontowanych.

2) Dyskontowanie:

- analiza finansowa oparta jest na metodologii zdyskontowanego przepływu środków pieniężnych, zgodnie z którą wszystkie przyszłe przepływy pieniężne są dyskontowane, aby odzwierciedlały ich wartość bieżącą,
- w analizach należy stosować ceny stałe tj. ceny z pierwszego roku okresu referencyjnego,
- dyskontowanie polega na przemnożeniu przepływów z danego roku analizy przez współczynnik dyskonta dla danego roku,
- stopa dyskontowa w analizie finansowej wynosi 4%,
- do obliczeń luki w finansowaniu należy przyjąć współczynniki dyskontowe z dokładnością do 4 miejsc po przecinku, dopuszcza się także użycie standardowych formuł arkuszy obliczeniowych (NPV, IRR).

Wzór na współczynnik dyskontowy:

$$a_t = \frac{1}{(1+r)^t}$$

a – finansowy współczynnik dyskontowy

r – przyjęta finansowa stopa dyskontowa (dla RPO = 4%)

t – bieżący okres dyskontowy

	Wniosek	Realizacja		Eksploatacja											
Rok n+	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
wsp. dysk.	1,0000	0,9615	0,9246	0,8890	0,8548	0,8219	0,7903	0,7599	0,7307	0,7026	0,6756	0,6496	0,6246	0,6006	0,5775
Rok n+	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24					
wsp. dysk.	0,5553	0,5339	0,5134	0,4936	0,4746	0,4564	0,4388	0,4220	0,4057	0,3901					

3) Format tabel:

- jest co do zasady dowolny i zależny od analityka. Tabele powinny uwzględniać przyjęte założenia i metody obliczeniowe oraz umożliwiać:
 - identyfikację nakładów inwestycyjnych, źródeł finansowania, kosztów operacyjnych i oszczędności, przychodów i wartości rezydualnej, sald przepływów pieniężnych,
 - ustalenie wymaganych wskaźników dyskontowych, poziomu dochodów generowanych przez projekt i dofinansowania,
 - analizę trwałości,
 - analizę ekonomiczną,
 - analizę wrażliwości.

Zaleca się zastosowanie tabel zgodnych z układem rachunku przepływów pieniężnych oraz rachunku zysków i strat.

4) Podatek VAT:

- jeżeli podatek VAT może zostać odzyskany w oparciu o przepisy podatkowe – przepływy pieniężne należy podać w cenach netto (bez VAT),
- jeżeli podatek VAT nie może zostać odzyskany w oparciu o przepisy podatkowe oraz stanowi rzeczywisty wydatek podmiotu ponoszącego wydatki - przepływy pieniężne należy podać w cenach brutto (wraz z podatkiem VAT).

5) Wiarygodność danych i prognoz:

- podstawowe zmienne makroekonomiczne dla okresu analizy zawierają *Warianty rozwoju gospodarczego Polski* zamieszczone na stronie www.funduszeuropejskie.gov.pl²,
- analizy należy wykonywać kierując się zasadą ostrożnej wyceny,
- podane informacje i dane liczbowe powinny odpowiadać dokumentacji technicznej, obowiązującym normom, cenom rynkowym (netto w przypadku kiedy podatek VAT nie jest kwalifikowany lub brutto w przypadku przeciwnym) i danym statystycznym,
- analizy powinny być wiarygodne, tzn. przedstawiać rzetelne i realne szacunki oparte o należyście opisaną i uzasadnioną metodologię.

6) Zastrzeżenia IZ RPO:

- w ramach RPO rezerwy tworzone na pokrycie wydatków inwestycyjnych nie są kwalifikowane, bez względu na uzasadnienie
- w analizie finansowej można pominąć zmiany kapitału obrotowego,
- w ramach RPO nie stosuje się rozwiązania przewidzianego w art. 61 ust. 6 Rozporządzenia nr 1303/2013; potencjalne dochody projektu są określane z góry w wyniku obliczenia zdyskontowanego dochodu projektu.

Jeżeli analizy finansowe nie spełniają ww. przesłanek, IZ RPO może zakwestionować poprawność studium wykonalności projektu.

5.1. Harmonogram realizacji

Należy przedstawić informacje na temat terminów rozpoczęcia, czasu trwania i terminów zakończenia kluczowych faz realizacji projektu, terminów odbiorów częściowych i końcowego oraz końcowego rozliczenia projektu.

Ze względu na specyfikę projektów z zakresu ochrony gatunków i siedlisk w szczególności sposób należy uwzględnić ograniczenia co do czasu realizacji prac w okresach lęgowych.

Harmonogram powinien uwzględniać czas trwania poszczególnych etapów, zastosowaną technologię, ryzyko opóźnień (np. wynikających z protestów podczas procedur o udzielenie zamówień publicznych lub warunków atmosferycznych, okresów ochronnych, czasu trwania procedur pozyskiwania dofinansowania zewnętrznego na itd.).

Należy również przestrzegać ostatecznych terminów kwalifikowalności kosztów oraz ostatecznych terminów rozliczenia projektów określonych odrębnie przez IZ RPO. W studium zaleca się przedstawienie terminarza realizacji w postaci harmonogramu rzeczowo-finansowego. Może być on uzupełniony o np. wykres Gantta, wykres analizy sieciowej z oznaczeniem elementów krytycznych.

5.2. Nakłady inwestycyjne

² <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/dokumenty/wytyczne-ministra-infrastruktury-i-rozwoju-w-zakresie-zagadnien-zwiazanych-z-przygotowaniem-projektow-inwestycyjnych-w-tym-projektow-generujacych-dochod-i-projektow-hybrydowych-na-lata-2014-2020-1/>

- 1) W punkcie tym należy scharakteryzować nakłady inwestycyjne wymagane do realizacji projektu, w tym:
 - a) kwalifikowane do dofinansowania:
 - wydatki netto,
 - podatek VAT.
 - b) wydatki niekwalifikowane:
 - niekwalifikowany podatek VAT (od wydatków kwalifikowanych),
 - niekwalifikowane wydatki netto,
 - podatek VAT (od niekwalifikowanych wydatków netto).

Zaleca się przedstawienie tabeli z wartościami wydatków na poszczególne zadania w poszczególnych latach realizacji projektu.

- 2) Należy opisać zasady rozliczeń VAT odnośnie nakładów inwestycyjnych oraz przepływów operacyjnych projektu.
- 3) W przypadku projektów partnerskich nakłady inwestycyjne należy scharakteryzować z podziałem na poszczególnych partnerów.
- 4) **W przypadku, gdy projekt należy do kategorii generujących dochody na podstawie art. 61 Rozporządzenia nr 1303/2013 należy podać wartości:**
 - nakładów kwalifikowanych na zasadach ogólnych,
 - oszacowanych dochodów,
 - wydatków kwalifikowanych po korekcie o wartość generowanych dochodów,
 - wydatków niekwalifikowanych (w tym: na zasadach ogólnych oraz ze względu na generowane dochody).

Wydatki kwalifikowane	Wydatki niekwalifikowane
- zgodne z zasadami ogólnymi i skorygowane o wartość generowanych dochodów	- na zasadach ogólnych (np. VAT, roboty niezwiązane z bioróżnorodnością) - skorygowane o wartość dochodów („luka w finansowaniu”)

5.3. Źródła finansowania

W punkcie tym powinien znaleźć się opis wszystkich źródeł finansowania nakładów inwestycyjnych projektu.

Należy jednoznacznie wskazać, o jaką kwotę i poziom % dofinansowania z EFRR w ramach RPO ubiega się wnioskodawca.

Zaleca się przedstawienie montażu finansowanego projektu w formie tabeli (z ewentualnym podziałem na wydatki kwalifikowane i niekwalifikowane).

Przykład:

Nazwa źródeł finansowania wydatków	Wydatki razem		Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
	zł	%	zł	zł	zł
Środki wspólnotowe (EFRR)					
Krajowe środki publiczne, w tym:					
budżet państwa (nazwa dysponenta)					
budżet JST (nazwa)					
inne środki publiczne (nazwa funduszu/podmiotu)					
Prywatne (udział finansowy ostatecznych odbiorców)					

Suma źródeł finansowania musi być równa wartości nakładów inwestycyjnych.

Poziom i wartość wnioskowanego dofinansowania powinny być zgodne z zapisami SZOOP, ogłoszeniem o konkursie oraz przepisami dotyczącymi udzielania pomocy publicznej (jeśli dotyczy).

W przypadku finansowania wkładu własnego za pomocą kredytów, należy określić podstawowe zakładane parametry: wartość kredytu, waluta kredytu, oprocentowanie (stałe czy zmienne), okres kredytowania, okres karencji, prowizja, rodzaj spłat (miesięcznie, kwartalnie, rocznie).

Jeżeli inwestycja będzie finansowana ze środków innych podmiotów, należy określić:

- podstawę prawną,
- przedmiot dofinansowania,
- warunki przyznania takiego dofinansowania.

5.4. Koszty operacyjne

Koszty operacyjne - dla potrzeb ustalania wskaźników efektywności finansowej oraz wyliczania wartości dofinansowania przyjmuje się, że są to koszty eksploatacji i utrzymania (np. wynagrodzenia, surowce, elektryczność), koszty administracyjne i ogólne, koszty związane ze sprzedażą i dystrybucją. Przy określaniu kosztów operacyjnych na potrzeby analizy projektu nie należy uwzględniać pozycji, które nie powodują rzeczywistego wydatku pieniężnego, nawet jeżeli są one zazwyczaj wykazywane w bilansie lub rachunku zysków i strat. Do kosztów operacyjnych nie należy zatem zaliczać kosztów amortyzacji oraz rezerw na nieprzewidziane wydatki. Jako koszty operacyjne nie są również traktowane koszty finansowania (np. odsetki od kredytów). Podatki bezpośrednie (m.in. podatek od nieruchomości) powinny być uwzględniane jako koszt wyłącznie w ramach analizy trwałości. Na potrzeby wyliczenia wskaźnika luki w finansowaniu razem z kosztami operacyjnymi należy ująć również nakłady odtworzeniowe związane z elementami infrastruktury, o okresie użytkowania krótszym niż okres odniesienia analizy (patrz: definicja nakładów odtworzeniowych).

- Wytyczne MRiF

Koszty dotyczące projektu należy oszacować lub ustalić w wyniku porównania kosztów działalności bez realizacji projektu i po realizacji projektu, w odpowiednim okresie referencyjnym.

Do najczęściej spotykanych kategorii kosztów operacyjnych, które zaleca się przeanalizować, należą:

- zużycie materiałów,
- zużycie energii,
- koszty innych mediów (woda, ścieki, komunikacja telefoniczna, łącza internetowe),
- wynagrodzenia i świadczenia na rzecz pracowników,
- usługi obce,
- usługi remontowe (odtworzeniowe),
- transport,
- kontrola jakości,
- zarządzanie,
- opłaty, w tym za korzystanie ze środowiska,
- ubezpieczenia majątkowe,
- pozostałe.

Zgodnie z obowiązującą zasadą kasową koszty należy podawać tylko wtedy, gdy następuje wpływ środków pieniężnych lub ponoszone są wydatki. W analizie **nie należy uwzględniać:**

- spadku wartości i amortyzacji – w ich miejsce należy przewidzieć koszty remontowe (odtworzeniowe) w planowanych latach poniesienia wydatków,
- rezerw na przyszłe odnowienie majątku lub na zdarzenia warunkowe.

Jako koszty operacyjne nie są również traktowane koszty kapitałowe (np. odsetki od kredytów).

Dla każdej kategorii kosztów wymagane jest szczegółowe uzasadnienie przyjętych założeń, które powinno być poparte np.:

- danymi historycznymi oraz doświadczeniem wnioskodawcy
- informacjami wynikającymi z dokumentacji technicznej (np. zapotrzebowanie na energię, zużycie materiałów, przeglądy techniczne, trwałość)
- założeniami dotyczącymi planowanej działalności i organizacji pracy (liczba pracowników, wynagrodzenia)
- fizycznym i technologicznym zużyciem środków trwałych
- sezonowością i powtarzalnością prac zabezpieczających i pielęgnacyjnych
- wymogami utrzymania danego gatunku flory (np. nawożenie, wykaszanie, wypas, cięcia pielęgnacyjne, odchwaszczanie, zbiór materiału siewnego, nasadzenia, zabiegi lecznicze) lub fauny (zapewnienie żerowisk, tarlisk, zabiegi lecznicze, monitorowanie populacji itd.)
- wymaganą częstotliwością napraw i remontów
- wymogami prawa (np. ubezpieczenia społeczne, podatki od nieruchomości).

Jeżeli projekt związany jest z emisją zanieczyszczeń do środowiska, należy zapewnić realizację zasady „zanieczyszczający płaci”.

Oszczędności

Sytuacja, gdy skutek realizacji projektu koszty ulegają zmniejszeniu, wymaga szczególnego uwzględnienia w analizie.

*Oszczędności kosztów działalności osiągnięte przez operację są traktowane **jako dochody**, chyba że są skompensowane równoważnym zmniejszeniem dotacji na działalność.*

- art. 61 Rozporządzenia nr 1303/2013

Spadek poziomu kosztów operacyjnych związanych z funkcjonowaniem infrastruktury powstały w skutek realizacji projektu. Wartość oszczędności ustala się poprzez porównanie poziomu kosztów dla scenariusza „z projektem” oraz „bez projektu” (patrz: definicja różnicowego modelu finansowego). Zgodnie z art. 61 ust. 1 rozporządzenia nr 1303/2013 oszczędności kosztów operacyjnych traktuje się jako dochód projektu, chyba że są skompensowane równoważnym zmniejszeniem dotacji operacyjnych.

Dla projektów, o których mowa w art. 61 rozporządzenia nr 1303/2013, oszczędność kosztów operacyjnych powinna zostać uwzględniona w analizie luki w finansowaniu, chyba że nastąpi równoważne zmniejszenie środków dotychczas otrzymywanych od podmiotów publicznych, np. dotacji na działalność operacyjną. Oszczędność kosztów może zostać pominięta jeżeli beneficjent przedstawi mechanizm ustalania wysokości otrzymywanej dotacji, zgodnie z którym korzyści wynikające z oszczędności kosztów operacyjnych będą równe obniżeniu kwoty dotacji dla danego podmiotu. Przedmiotowy mechanizm może przybrać formę opisową i zostać zamieszczony np. w studium wykonalności. Powinien on być na skonstruowany w sposób umożliwiający odpowiednim instytucjom systemu wdrażania weryfikację jego wdrożenia podczas kontroli projektu. Przy obliczaniu luki w finansowaniu można pominąć tylko oszczędności kosztów operacyjnych do wysokości kwoty obniżenia dotacji.

- Wytyczne MRiF

Ze względu na istotność zagadnienia, w analizie należy – najlepiej w odrębnym zestawieniu – zaprezentować wszystkie możliwe do uzyskania oszczędności (koszty ze znakiem ujemnym w poszczególnych kategoriach kosztów operacyjnych) oraz informację, czy i w jakim stopniu zostanie zmniejszona dotacja dla wnioskodawcy.

W wielu przypadkach takie rozliczenie oszczędności nie będzie możliwe.

Przykład:

- 1) Gmina A realizuje projekt, który dotyczy prac pielęgnacyjnych w parkach miejskich zarządzanych przez gminny zarząd zieleni (jednostkę organizacyjną, której budżet finansowany jest w całości z budżetu gminy). W ramach projektu wystąpią:

- koszty operacyjne (bez amortyzacji): 200 tys. zł
- oszczędności kosztów energii i transportu: 300 tys. zł
- przychody: 10 tys. zł.

Saldo przepływów operacyjnych projektu (dochody): + 110 tys. zł.

W takim przypadku nie ma znaczenia czy gmina obniży budżet swojej placówki o kwotę uzyskiwanych oszczędności, gdyż są to wewnętrzne rozliczenia podmiotu. Oszczędności będą korzyściami gminy, gdyż budżet gminnego zarządu zieleni stanowi element budżetu gminy.

Obniżenie przychodów w analizie luki w finansowaniu mogłoby nastąpić dopiero w sytuacji zmniejszenia dotacji zewnętrznych otrzymywanych przez gminę.

- 2) Wnioskodawca - stowarzyszenie, które prowadzi ośrodek rehabilitacji zwierząt dzikich – w wyniku realizacji projektu planuje uzyskać:

- koszty operacyjne (bez amortyzacji): 100 tys. zł
- oszczędności kosztów energii i transportu: 200 tys. zł
- przychody: 30 tys. zł.

Saldo przepływów operacyjnych projektu (dochody): + 130 tys. zł.

W związku z planowanym oszczędnościami ulegną zmniejszeniu środki, jakie stowarzyszenie otrzymuje ze źródeł zewnętrznych (np. NFOŚ) o 120 tys. zł. W takim przypadku w analizie luki w finansowaniu zostaną uwzględnione oszczędności w kwocie 80 tys. zł.

Dochody netto w analizie luki: $-100 + (200-120) + 30 = 10$ tys. zł

5.5. Analiza popytu

Należy w tym miejscu przedstawić szacunek liczby użytkowników infrastruktury projektu oraz zakres oferowanych usług (nowych lub dotychczasowych, ale z wykorzystaniem nowej infrastruktury).

Analiza powinna być ściśle powiązana z częścią diagnostyczną studium, w zakresie:

- sytuacji demograficznej i populacji gatunków chronionych
- obecnego poziomu oferowanych usług (w zakresie przedmiotu projektu: lokalizacji, wyposażenia i poziomu atrakcyjności obiektów, miejsc, obszarów)
- charakterystyki odbiorców, do których adresowane są zadania ochronne i z zakresu edukacji ekologicznej
- potrzeb i oczekiwań odbiorców
- konkurencji ze strony innych placówek
- dostępności cenowej i poziomu cen na rynku.

Zaplanowany popyt będzie również odzwierciedlony we wskaźnikach rezultatu przedsięwzięcia.

Należy dłożyć starań, aby założenia co do zakresu planowanych usług były oszacowane realnie i były możliwe do osiągnięcia przez wnioskodawcę / operatora.

Popyt należy oszacować w sposób szczególnie staranny, gdyż:

- będzie on monitorowany przez wskaźniki rezultatu (brak osiągnięcia zaplanowanych wskaźników może być związany z koniecznością zwrotu udzielonej dotacji)
- brak zainteresowania ofertą ze strony odbiorców może zagrozić opłacalności i trwałości przedsięwzięcia.

Informacje na temat spodziewanego popytu należy podać zgodnie z wymogami i metodologią przedstawioną w *Wytycznych MR* z 2017 r.

5.6. Przychody

Niniejszy punkt dotyczy projektów, dla których przewiduje się odpłatne świadczenie usług lub sprzedaż towarów związanych z realizacją i funkcjonowaniem projektu. W przypadku braku przychodów należy o tym jednoznacznie poinformować.

Przychody to:

wpływy środków pieniężnych z bezpośrednich wpłat dokonywanych przez użytkowników za towary lub usługi zapewniane przez daną operację, jak np. opłaty ponoszone bezpośrednio przez użytkowników za użytkowanie infrastruktury, sprzedaż lub dzierżawę gruntu lub budynków lub opłaty za usługi (...) uzyskane w okresie odniesienia.

- art. 61 Rozporządzenia nr 1303/2013

(...) należy uwzględnić zarówno wkład ze strony nowych użytkowników, jak i dodatkowe wkłady ze strony już istniejących użytkowników nowej lub rozszerzonej usługi lub infrastruktury.

- art. 16 Rozporządzenia nr 480/2014

Wśród kategorii przychodów należy wyróżnić:

- przychody spełniające przesłanki art. 61 Rozporządzenia Rady (UE) nr 1303/2013; przychody te będą stanowiły element uwzględniany w obliczeniach dochodów generowanych przez projekt

- przychody uzyskiwane w trakcie realizacji inwestycji (tzw. przychody incydentalne, np. ze sprzedaży drewna z niezbędnych do wycięcia dla realizacji projektu drzew, ze sprzedaży złomu, gruzu z rozbiórki, z reklam instalowanych na placu budowy); przychody te nie są uwzględniane w obliczeniach dochodów generowanych przez projekt. Ich wartość pomniejsza wprost kwotę wydatków kwalifikowanych.

W zakresie ochrony przyrody i bioróżnorodności przychodami mogą być np.:

- opłaty za wynajem sal, powierzchni do prowadzenia sklepiku szkolnego, automaty do kawy itd.
- opłaty za zajęcia edukacji ekologicznej
- bilety wstępu
- opłaty za parkowanie
- wynajem powierzchni reklamowej
- przychody z tytułu opieki i leczenia zwierząt gatunków chronionych
- przychody z tytułu sprzedaży materiału siewnego, sadzonek, narybku itd.

Przychodami nie będą:

- wpływy związane z np. dotacjami JST, budżetu państwa, nawet jeżeli ich wysokość jest kalkulowana w odniesieniu do konkretnej liczby świadczonych usług lub osób korzystających z danej infrastruktury (np. subwencja przypadająca na 1 użytkownika, dotacja gminy do usług komunalnych)
- darowizny, które nie stanowią przychodu w rozumieniu niniejszej *Instrukcji*.

Wpływy tego typu należy uwzględnić w analizie finansowej trwałości projektu.

Podczas analizy potencjalnych przychodów projektu należy zwrócić szczególną uwagę na konsekwencje niepełnej identyfikacji lub nierzetelnej prognozy przychodów w tym ryzyko zwrotu części wypłaconej dotacji określony w rozdziale 12 Wytycznych MR.

Przychody w czasie realizacji inwestycji

Kwalifikowalne wydatki danej operacji, które mają być dofinansowane z EFSI, są pomniejszane o dochód, który nie został wzięty pod uwagę w czasie zatwierdzania operacji, wygenerowany bezpośrednio wyłącznie podczas jej wdrażania, nie później niż w momencie złożenia przez beneficjenta wniosku o płatność końcową. W przypadku, gdy nie wszystkie koszty inwestycji są kwalifikowalne, dochód zostaje przyporządkowany pro rata do kwalifikowalnych i niekwalifikowalnych części kosztów inwestycji.

- art. 61 Rozporządzenia nr 1303/2013

Jeżeli podczas realizacji projektu wnioskodawca spodziewa się uzyskać przychody, należy opisać, czego one dotyczą oraz określić ich przewidywaną wartość. Mogą one dotyczyć np.:

- sprzedaży ziemi, gruzu,
- drewna z wycinki,
- złomu z rozbiórki,
- udostępnienia powierzchni reklamowej na ogrodzeniu placu budowy itd.

Od wydatków kwalifikowanych odejmowany powinien być tylko dochód, a więc przychody po odjęciu kosztów ich uzyskania.

Przykład

W związku z realizacją prac pielęgnacyjnych siedliska i konieczna jest wycinka drzew. Wartość pozyskanego drewna oszacowano na 1700 zł, natomiast koszty wynoszą: 1200 zł – koszty opłat administracyjnych za wycinkę, 200 zł – koszty robocizny.

W tym przypadku wydatki kwalifikowane projektu należy obniżyć o 300 zł, t.j. $1700 - (1200 + 200) = 300$ zł.

5.7. Wartość rezydualna

Wartość rezydualna odzwierciedla potencjalne korzyści finansowe, które mogą być osiągnięte w czasie wykraczającym poza okres analizy.

W przypadku gdy przewidziany czas użytkowania aktywów danej operacji przekracza okres odniesienia, ich wartość rezydualna jest określana przez obliczenie wartości zaktualizowanej netto przepływów pieniężnych w pozostałych latach trwania operacji (...).

Wartość rezydualna inwestycji jest włączona do obliczeń zdyskontowanego dochodu operacji jedynie wówczas, gdy przychody przewyższają koszty.

- art. 18 Rozporządzenia nr 480/2014

Wartość rezydualna występuje w ostatnim roku analizy.

Metody obliczenia wartości rezydualnej:

- 1) **Metoda oparta o wartość przepływów pieniężnych.** IZ RPO zaleca aby ją obliczyć z zastosowaniem wzoru:

$$W_r = CF_{n+...} \times i$$

gdzie:

$CF_{n+...}$ – to przepływy pieniężne (dla ostatniego roku analizy: $n+...$),

i – to określona przez wnioskodawcę liczba lat funkcjonowania projektu poza okres referencyjny.

Uwaga:

- a) Wartość rezydualna wystąpi tylko, jeśli przepływy ostatniego roku analizy ($CF_{n+...}$) będą dodatnie.
- b) W ostatnim roku analizy nie należy zaniżać przychodów ani zawyżać kosztów operacyjnych. Nakłady odtworzeniowe i remontowe w ostatnim roku analizy nie powinny przekraczać średniej tych nakładów w pozostałych latach okresu referencyjnego.
- c) Liczba lat funkcjonowania projektu poza okres referencyjny wymaga konkretnego uzasadnienia. Ustalenia najlepiej poprzeć analizą umorzenia wartości środków trwałych, z uwzględnieniem:
 - rodzaju aktywów,
 - intensywności eksploatacji,
 - stawek amortyzacyjnych,
 - ponoszonych nakładów odtworzeniowych i remontowych.
- d) Do obliczeń luki w finansowaniu wartość rezydualną przyjmuje się zdyskontowaną współczynnikiem dyskonta dla ostatniego roku okresu referencyjnego.
- e) Wartości rezydualnej nie uwzględnia się w analizie trwałości finansowej.

Przykład:

Projekt polega na budowie ogrodu botanicznego. Początkowa wartość środków trwałych wynosi 5 mln zł. Saldo przepływów pieniężnych dla ostatniego roku ($n+24$) wynosi 50 tys. zł. (oszczędności kosztów utrzymania i remontów).

Roczne umorzenie wartości środków trwałych, z uwzględnieniem wymogów określonych w niniejszej Instrukcji ustalono na poziomie 3%. Umorzenie przedstawia się następująco:

$n + \dots$	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
wartość środków trwałych (mln zł)	realizacja inwestycji														
$n + \dots$			5,0	4,9	4,7	4,6	4,4	4,3	4,1	4,0	3,8	3,7	3,5	3,4	3,2
wartość środków trwałych (mln zł)			15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27
			3,1	2,9	2,8	2,6	2,5	2,3	2,2	2,0	1,9	1,7	3,1	2,9	2,8

Wartości dla $n+25$, $n+26$, $n+27$ przedstawiono, aby uzasadnić okres funkcjonowania sieci poza 25-letni okres analizy.

Przewidywany okres użytkowania infrastruktury wynosi ok. 33 lat ($n+2$ do $n+35$), z tego ok. 10 lat poza okres referencyjny (poza $n+24$). W tej sytuacji:

$$Wr = CF_n \times i = 50 \text{ tys. zł} \times 10 \text{ lat} = 500 \text{ tys. zł}$$

W obliczeniach dochodów generowanych przez projekt uwzględniona zostanie wartość rezydualna zdyskontowana współczynnikiem dyskonta dla roku $n+24$ i stopie $r = 4\%$.

$$500 \text{ tys. zł} \times 0,3901 = 195,05 \text{ tys. zł}$$

5.8. Analiza wyniku finansowego – wskaźników finansowych

Dla projektu zgłoszonego do dofinansowania w ramach RPO należy obliczyć wskaźniki dyskontowe FNPV oraz FRR.

Wskaźniki te ustalane są na podstawie następujących przepływów finansowych projektu:

Przepływy:	Uwagi:
– nakłady inwestycyjne	– pełna wartość bez pomniejszania o wnioskowaną dotację
– koszty operacyjne	– bez amortyzacji
	– w tym nakłady odtworzeniowe i remontowe
– oszczędności kosztów	– traktowane jak przychody
– przychody	– w rozumieniu art. 61 rozporządzenia nr 1303/2013
– wartość rezydualna	– tylko jeśli jest dodatnia

Wzory do obliczenia wskaźników efektywności finansowej:

$$\text{FNPV: } FNPV / C(S) = \sum_{t=0}^n a_t S_t^C = \frac{S_0^C}{(1+r)^0} + \frac{S_1^C}{(1+r)^1} + \dots + \frac{S_n^C}{(1+r)^n}$$

$$\text{FRR} \quad FNPV / C(S) = \sum_{t=0}^n \frac{S_t^C}{(1 + FRR / C)^t} = 0$$

gdzie:

S^C – salda przepływów pieniężnych generowanych przez projekt w poszczególnych latach przyjętego okresu odniesienia analizy

n – okres odniesienia (liczba lat) pomniejszona o 1

a – finansowy współczynnik dyskontowy

r – przyjęta finansowa stopa dyskontowa

- Załącznik nr 2 do Wytycznych MRiF

Dane za okres prognozy należy przedstawić w formie tabelarycznej. Do obliczeń można wykorzystać formuły arkuszy obliczeniowych (np. Excell: „NPV”, „IRR”, przy czym należy

zwrócić uwagę na składnię funkcji i to, że wartości dla roku „0” powinny być dyskontowane współczynnikiem „1”).

Analizę z wyliczeniem ww. wskaźników dyskontowych należy sporządzić również dla projektów, dla których nie występują przychody albo koszty operacyjne.

Dodatkowo zaleca się przedstawienie obliczenia wskaźników FRR/k oraz $FNPV/k$. FRR/k mierzy zdolność projektu do zapewnienia odpowiedniego zwrotu kapitału zainwestowanego przez podmiot odpowiedzialny za projekt (środków własnych i pożyczonych). Kapitał ten jest brany pod uwagę wtedy, gdy jest opłacony; pożyczki i kredyty natomiast wtedy, kiedy są spłacane. Należy też uwzględnić koszty operacyjne, stosowne (należne) odsetki oraz przychody. W kalkulacji nie powinno się natomiast uwzględniać wkładu EFRR (co nie oznacza, że w obliczeniach należy pominąć wkład środków publicznych krajowych, jeżeli występuje).

Obliczenia ww. wskaźników należy wykonać zgodnie z zasadami określonymi w *Wytycznych MRIF*.

5.9. Dochody netto generowane przez projekt

Obliczanie poziomu dofinansowania w związku z występowaniem dochodów określonych w art. 61 Rozporządzenia nr 1303/2013 dotyczy projektów:

- a) których całkowity kwalifikowalny koszt wynosi powyżej 1 000 000 Euro³,
- b) w których zdyskontowane przychody (i oszczędności) są wyższe od zdyskontowanych kosztów operacyjnych (bez amortyzacji),

Wymogi te nie dotyczą projektów dla których wsparcie w ramach programu stanowi:

- pomoc de minimis;
- zgodną z rynkiem wewnętrznym pomoc państwa dla MŚP, gdy stosuje się limit w zakresie dopuszczalnej intensywności lub kwoty pomocy państwa;
- zgodną z rynkiem wewnętrznym pomoc państwa, gdy przeprowadzono indywidualną weryfikację potrzeb w zakresie finansowania zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami dotyczącymi pomocy państwa.

Metodę „luki w finansowaniu” należy zastosować w szczególności w przypadku projektów objętych systemem rekompensaty, gdy nie stanowi pomocy publicznej.

Natomiast w przypadku, gdy wsparcie ze środków funduszy UE będzie stanowić pomoc publiczną, zgodnie art. 61 ust. 8 rozporządzenia nr 1303/2013, nie ma konieczności stosowania tzw. „metody luki finansowej”.

Obliczanie luki w finansowaniu

Do celów ustalenia luki w finansowaniu, zdyskontowany dochód operacji obliczany jest poprzez odliczenie zdyskontowanych kosztów od zdyskontowanego przychodu i - w stosownych przypadkach - przez dodanie wartości rezydualnej inwestycji.

- art. 15 ust. 1 Rozporządzenia nr 480/2014

³ W celu ustalenia, czy całkowity koszt kwalifikowalny danego projektu przekracza powyższy próg, należy zastosować kurs wymiany EUR, stanowiący średnią arytmetyczną średnioważonych kursów miesięcznych kursów tej waluty Narodowego Banku Polskiego, z ostatnich sześciu miesięcy poprzedzających miesiąc złożenia wniosku o dofinansowanie. Kursy publikowane są na stronie http://www.nbp.pl/home.aspx?f=/kursy/kursy_archiwum.html

W studium wykonalności należy przedstawić dane (w formie tabelarycznej) oraz wyniki ustalenia, czy projekt generuje dochody netto w rozumieniu art. 61 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013, w celu obliczenia luki w finansowaniu projektu.

W zakresie ww. obliczeń **należy stosować wprost zasady określone w Wytocznych MR** (podrozdział 8.2).

W przypadku projektów częściowo objętych pomocą publiczną do części nie objętej tą pomocą należy zastosować odpowiednio zasady dotyczące ustalania poziomu dofinansowania w oparciu o metodę luki w finansowaniu.

Do celów analizy dochodów generowanych przez projekt niezbędne jest wcześniejsze ustalenie następujących przepływów finansowych dla projektu:

Przepływy:	Uwagi:	Charakter:
– nakłady inwestycyjne	<ul style="list-style-type: none"> wartość bez pomniejszania o wnioskowaną dotację bez rezerw na nieprzewidziane wydatki podatek VAT, który może zostać odzyskany w oparciu o przepisy podatkowe, nie powinien być uwzględniony 	wydatek „-”
– koszty operacyjne	<ul style="list-style-type: none"> bez amortyzacji należy uwzględnić niezbędne nakłady odtworzeniowe i remontowe 	wydatek „-”
– oszczędności kosztów	<ul style="list-style-type: none"> traktowane jak przychody można pominąć oszczędności do wysokości zmniejszenia dotacji na działalność operacyjną w rozumieniu art. 61 Rozporządzenia nr 1303/2013 przychód nie obejmuje transferów z budżetów krajowych lub regionalnych ani z krajowych publicznych systemów ubezpieczeń (art. 15 Rozporządzenia nr 480/2013) - przychodem nie jest np. subwencja oświatowa 	wpływ „+”
– przychody	<ul style="list-style-type: none"> przychód nie obejmuje transferów z budżetów krajowych lub regionalnych ani z krajowych publicznych systemów ubezpieczeń (art. 15 Rozporządzenia nr 480/2013) - przychodem nie jest np. subwencja oświatowa 	wpływ „+”
– wartość rezydualna	<ul style="list-style-type: none"> tylko jeśli jest dodatnia 	wpływ „+”

IZ RPO WP 2014-2020 nie wymaga ustalenia i uwzględnienia w analizie zmian wartości kapitału obrotowego.

Algorytm przedstawiający sposób obliczania wskaźnika luki w finansowaniu w projekcie, zgodny z Wytocznymi MR jest następujący:

- 1) Określenie wskaźnika luki w finansowaniu (R):

$$R = \frac{(DIC - DNR)}{DIC}$$

gdzie:

- DIC – suma zdyskontowanych nakładów inwestycyjnych na realizację projektu, bez rezerw na nieprzewidziane wydatki,
- DNR – suma zdyskontowanych dochodów powiększonych o wartość rezydualną (przychody + oszczędności – koszty operacyjne + wartość rezydualna).

- 2) Określenie kosztów kwalifikowalnych skorygowanych o wskaźnik luki w finansowaniu (EC_R):

$$EC_R = EC \times R$$

gdzie:

- EC – koszty kwalifikowalne (niezdyskontowane).

3) Określenie (maksymalnej możliwej) dotacji UE:

$$\text{DotacjaUE} = EC_R \times \text{MaxCR}_{pa}$$

gdzie:

– Max CR_{pa} – maksymalna wielkość współfinansowania określona dla osi priorytetowej.

Do wyliczenia luki w finansowaniu należy zastosować poniższą tabelę:

Parametr	Nazwa, algorytm	Wartość
DIC	zdyskontowany koszt inwestycji	
DNR	zdyskontowany przychód netto (dochód) = zdyskontowane przychody + zdyskontowane oszczędności – zdyskontowane koszty operacyjne + zdyskontowana wartość rezydualna	
Max EE	maksymalny wydatek kwalifikowany; DIC-DNR	
R	Luka finansowa; $R = \text{Max EE} / \text{DIC}$	%
EC	koszty kwalifikowalne (niezdyskontowane)	
Kwota DA	"decision amount"; $DA = EC \cdot R$	
Max CR_{pa}	maksymalna wielkość współfinansowania	85,00%
Dotacja UE	$\text{Dotacja} = DA \cdot \text{Max CR}_{pa}$	
Rzeczywisty poziom dotacji (w % kosztów kwalifikowanych):		%

Przykład:

Projekt polega na przebudowie i rozbudowie ośrodka edukacji ekologicznej prowadzonego przez stowarzyszenie. Przepływy finansowe projektu przedstawiono w tabeli poniżej. Stowarzyszenie korzysta z dofinansowania ze środków publicznych i instytucji niepublicznych. Dzięki planowanym do uzyskania oszczędnościom, możliwe będzie zmniejszenie tych dotacji.

Wartości nominalne (tys. zł)	Razem:	n+0	n+1	n+2	n+3	n+4	n+5	n+6	n+7	n+8	n+9	n+10	...	n+23	n+24
nakłady inwestycyjne	5000,00	2000,00	3000,00												
koszty operacyjne	345,00			15,00	15,00	15,00	15,00	15,00	15,00	15,00	15,00	15,00		15,00	15,00
oszczędności kosztów do analizy dochodów	414,00	0,00	0,00	18,00	18,00	18,00	18,00	18,00	18,00	18,00	18,00	18,00		18,00	18,00
oszczędności ogółem	690,00			30,00	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00		30,00	30,00
zmniejszenie dotacji operacyjnych	276,00			12,00	12,00	12,00	12,00	12,00	12,00	12,00	12,00	12,00		12,00	12,00
przychody	0,00			0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00	0,00
wartość rezydualna	30,00														30,00

Wartości zdyskontowane (r=4%)	Razem:	n+0	n+1	n+2	n+3	n+4	n+5	n+6	n+7	n+8	n+9	n+10	...	n+23	n+24
nakłady inwestycyjne	4884,50	2000,00	2884,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00	0,00
koszty operacyjne	214,28	0,00	0,00	13,87	13,34	12,82	12,33	11,85	11,40	10,96	10,54	10,13		6,09	5,85
oszczędności kosztów do analizy dochodów	257,14	0,00	0,00	16,64	16,00	15,39	14,79	14,23	13,68	13,15	12,65	12,16		7,30	7,02
przychody	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00	0,00
wartość rezydualna	11,70	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00	11,70

Parametr	Nazwa, algorytm	Wartość
DIC	zdyskontowany koszt inwestycji	4884,50
DNR	zdyskontowany przychód netto (dochód) = zdyskontowane przychody + zdyskontowane oszczędności – zdyskontowane koszty operacyjne + zdyskontowana wartość rezydualna	54,56
Max EE	maksymalny wydatek kwalifikowany; DIC-DNR	4829,94
R	Luka finansowa; $R = \text{Max EE} / \text{DIC}$	98,88%
EC	koszty kwalifikowalne (niezdyskontowane)	5000,00
Kwota DA	"decision amount"; $DA = EC \cdot R$	4944,00
Max CRpa	maksymalna wielkość współfinansowania	85,00%
Dotacja UE	Dotacja = $DA \cdot \text{Max CRpa}$	4202,40
Rzeczywisty poziom dotacji (w % kosztów kwalifikowanych):		84,05%

Wnioskodawca może ubiegać się o dofinansowanie projektu w ramach RPO WP 2014-2020 w kwocie nie wyższej niż 4202,40 tys. zł (nie więcej niż 84,05% wydatków kwalifikowanych).

Dofinansowanie przy zastosowaniu ryczałtowych stawek dochodów

Dla inwestycji z zakresu ochrony bioróżnorodności nie przewidziano możliwości zastosowania ryczałtowych rozliczeń dochodów.

5.10. Trwałość finansowa projektu

Projekt, który ma być wsparty w ramach RPO WP 2014-2020 powinien mieć zapewnioną trwałość finansową, zwłaszcza, że w wielu przypadkach będzie generować straty. Oznacza to, że wnioskodawca (i ewentualny operator) powinien dysponować wystarczającymi środkami do realizacji oraz utrzymania infrastruktury w przyszłości.

Analiza trwałości finansowej wymaga:

- ustalenia wyników finansowych projektu (w tym jego zdolności do pokrywania kosztów eksploatacji),
- nałożenia ich na sytuację finansową jednostki (wnioskodawcy, operatora) i ustalenia jej zdolności do pokrywania kosztów funkcjonowania projektu.

W analizie trwałości finansowej:

- podaje się nominalne (niezdyskontowane) wartości przepływów pieniężnych,
- nie uwzględnia się wartości rezydualnej.

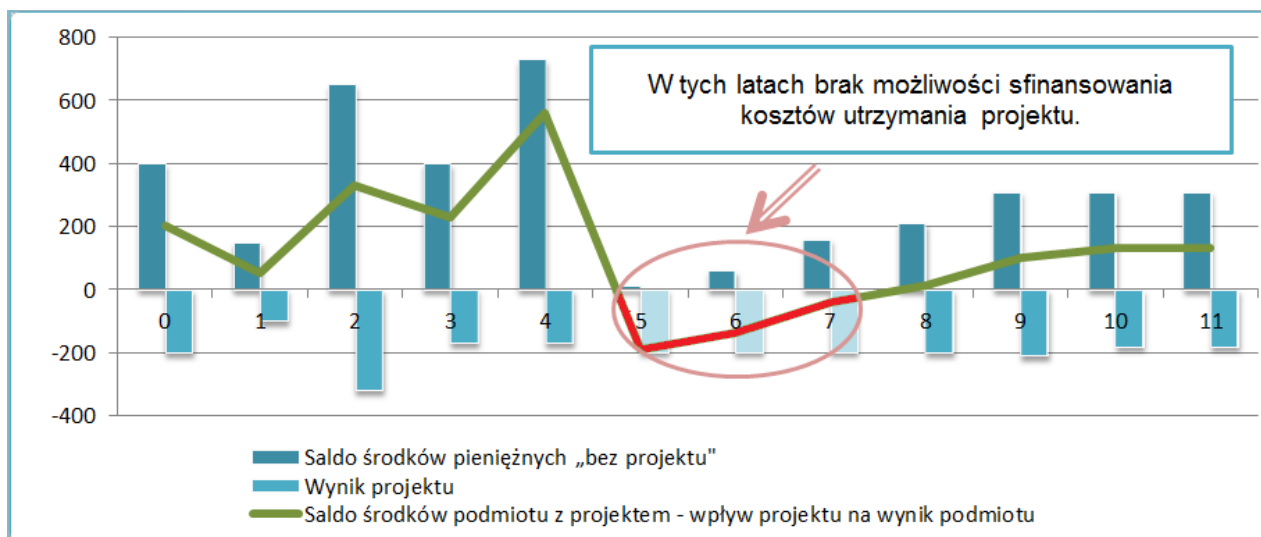
Przepływy środków finansowych, jakie należy w tym celu uwzględnić powinny brać pod uwagę, wszystkie (krajowe i UE) zaangażowane środki finansowe, kredyty i pożyczki, wraz z ich spłatą, koszty obsługi zadłużenia, wpłaty własne oraz wypłaty dywidend (nadwyżki projektu).

Przykład

Jednostka samorządowa realizuje inwestycję dotyczącą poprawy ochrony siedlisk zagrożonych gatunków i warunków udostępnienia obszarów wartościowych przyrodniczo dla ruchu turystycznego.

Prognozowane przepływy finansowe dla jednostki oraz wyodrębnione dla projektu są następujące:

Rok n+	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	...
Wynik podmiotu bez projektu	400	-250	500	-250	330	-720	50	100	50	100	0	0	...
Saldo środków pieniężnych „bez projektu”	400	150	650	400	730	10	60	160	210	310	310	310	...
Wynik projektu:	-200	-100	-320	-170	-170	-200	-200	-200	-200	-210	-180	-180	...
Saldo środków podmiotu z projektem - wpływ projektu na wynik podmiotu	200	50	330	230	560	190	140	-40	10	100	130	130	...

W powyższym przykładzie projekt generuje straty, analiza wskazuje na brak możliwości ich pokrycia ze środków, którymi dysponuje wnioskodawca (operator).

- (bez realizacji projektu, W_0),
- docelowy (po realizacji projektu W_1),
- skalę zmian wywołanych wykonaniem inwestycji (różnicę pomiędzy ww.).

Jeżeli operator zbankrutuje, trwałość samej inwestycji może stracić znaczenie. Analiza przepływów pieniężnych powinna wykazać, że beneficjent/operator z projektem ma dodatnie roczne saldo przepływów pieniężnych na koniec każdego roku, we wszystkich latach objętych analizą.

- Wytyczne MRiF

6. Analiza ekonomiczna

Analiza ekonomiczna ma na celu dokonanie oceny wkładu projektu w polepszenie warunków ekonomicznych i jakości życia w regionie.

IZ RPO wymaga, aby analiza ekonomiczna dla wszystkich typów projektów w ramach działania 4.5 Różnorodność biologiczna miała formę analizy opisowej. Ogranicza się ona do identyfikacji korzyści i kosztów ekonomicznych.

Zapisy rozdziału, które dotyczą wyceny przepływów ekonomicznych i obliczenia wskaźników ENPV i ERR, mają zastosowanie tylko, gdy wnioskodawca zdecyduje się opracować pełną analizą kosztów i korzyści projektu.

Podczas analiz zaleca się pomocniczo wykorzystać wskazówki przedstawione w Wytycznych MRiF, Podręczniku CBA, 2014 oraz Rozporządzeniu nr 207/2015.

6.1. Korzyści zewnętrzne wynikające z realizacji projektu

Identyfikacja

W punkcie tym należy przedstawić (zidentyfikować, opisać i uzasadnić) czynniki zewnętrzne, które skutkują zaistnieniem korzyści społecznych i gospodarczych z punktu widzenia regionu (kraju). Punktem wyjścia do analizy będą skorygowane, zgodnie z zasadami podanymi powyżej, przychody finansowe.

Korzyści takie wiązać się będą z występowaniem specyficznych czynników zewnętrznych. Zazwyczaj czynniki te będą nawiązywać do określonych dla projektu wskaźników rezultatów lub oddziaływań.

W przypadku:

- analizy uproszczonej – należy określić i uzasadnić skalę korzyści, np. poprzez przypisanie im określonych wartości fizycznych
- analizy kosztów i korzyści – należy dodatkowo oszacować wartość kosztów i korzyści.

Podczas analizy ekonomicznej należy uwzględnić np.:

- wpływ lokalizacji projektu na realizację celów środowiskowych województwa (np. ochronę siedlisk przed antropopresją, zrównoważony rozwój turystyki, liczbę gatunków objętych reintrodukcją, lokalizacji ośrodka rehabilitacji zwierząt w kontekście zapewniania przez teren miejsc bytowania zwierząt zbliżonych do naturalnych; możliwości zapewnienia opieki weterynaryjnej, podniesienia świadomości ekologicznej mieszkańców), np. w kontekście realizacji priorytetów określonych w programach środowiskowych Województwa
- skalę projektu (np. liczba i zagęszczenie urządzeń / obiektów ochrony, liczba zwierząt, które mogą być leczone / przetrzymywane w ośrodku rehabilitacji decydująca o skali działalności ośrodka; powierzchnia, z której usunięto gatunki inwazyjne; liczba pomników przyrody, która poddana będzie zabiegom pielęgnacyjnym)
- wpływ na ochronę najbardziej zagrożonych gatunków w regionie, liczbę gatunków objętych ochroną (istotność działań)
- wpływ na poprawę warunków bytowych roślin i zwierząt chronionych, poprawa stanu zdrowia i liczebności populacji gatunków chronionych i ich wpływ na ekosystem
- współpracę instytucji naukowych z instytucjami ochrony przyrody (np. nowe technologie, produkty i procesy)
- korzyści wynikające z tworzenia i rozpowszechniania nowej wiedzy (poprzez nowe kontrakty badawcze i publikacje)
- ograniczenie emisji zanieczyszczeń (w przypadku działań dot. efektywności energetycznej).

W przypadku każdej korzyści należy uzasadnić, czego ona dotyczy w konkretnym projekcie.

Korekta o efekty zewnętrzne oznacza, że w pozycjach wydatków i wpływów należy uwzględnić także zewnętrzne koszty i korzyści, którym bezpośrednio nie towarzyszą przepływy finansowe. Należy przy tym szczegółowo opisać i uzasadnić przesłanki przyjętych w tym zakresie szacunków.

Do **korzyści zewnętrznych nie należą** wydatki związane z realizacją projektu, w tym np.:

- zyski wykonawców projektu
- wynagrodzenia robotników budowlanych lub podwykonawców
- wynagrodzenia personelu i inne koszty operacyjne, już uwzględnione w analizie finansowej projektu.

Wycena

Przeprowadzenie pełnej analizy kosztów i korzyści ekonomicznych nie jest obowiązkowe dla inwestycji w ramach działania 4.5 Różnorodność biologiczna RPO.

W przypadku analizy kosztów i korzyści należy oszacować wartość opisanych korzyści. Nie istnieje jedna uniwersalna metoda szacowania tych wartości. Ograniczone możliwości zastosowania wynikają głównie z trudności w uzyskaniu niezbędnych danych. Dlatego też przedstawiane czynniki i ich wartości powinny cechować:

- pewność lub obiektywnie wysokie prawdopodobieństwo zaistnienia
- racjonalna metodologia szacowania (poparta np. normami, obowiązującymi stawkami opłat, cenami rynkowymi, przeprowadzonymi badaniami naukowymi, statystyką).

Na cele wyceny wartości korzyści można wykorzystać dostępne opracowania i analizy (np. związane z ekonomiczną wartością pracy, poprawy kwalifikacji czy wartości i jakości życia). Należy przy tym wskazać źródło danych, a wyniki obliczeń ustalić z uwzględnieniem:

- zakresu projektu
- skali potencjalnego oddziaływania
- lokalnych warunków dot. np. poziomu bezrobocia, wynagrodzeń, prognoz demograficznych itd.

Wartości korzyści ekonomicznych należy podawać z uwzględnieniem korekty fiskalnej oraz korekty cen rozrachunkowych, o których mowa w punkcie 6.3 *Instrukcji*.

Odpowiednie pozycje szacowania należy zaprezentować w formie tabelarycznej dla okresu referencyjnego, jako wpływy ekonomiczne projektu.

6.2. Nakłady i koszty społeczno-gospodarcze związane z realizacją projektu

Identyfikacja

W przypadku analizy opisowej należy określić i uzasadnić skalę negatywnych oddziaływań społecznych i ekonomicznych inwestycji. Inwestycje w zakresie bioróżnorodności najczęściej nie będą negatywnie oddziaływać na otoczenie. Należy jednak rozważyć następujące rodzaje negatywnego wpływu infrastruktury:

- uciążliwość budowy dla otoczenia (ujemny wpływ na siedliska i gatunki, ograniczenie korzystania z infrastruktury turystycznej, transport materiałów budowlanych, możliwości poruszania się, hałas, przerwy w dostawie wody i zasilania elektrycznego itp.)
- negatywne oddziaływania podczas eksploatacji obiektu, np. hałas, wzrost natężenia ruchu turystycznego i samochodowego, zbyt mało miejsc parkingowych
- negatywny wpływ na równowagę danego ekosystemu (np. zwiększenie populacji gatunku drapieżnego wyższego rzędu może zaburzyć sieci pokarmowe i spowodować zanik gatunków, które są niższymi ogniwami łańcucha pokarmowego)
- utratę walorów krajobrazowych lub rekreacyjnych
- ograniczenie ruchu turystycznego
- zmniejszenie popytu na usługi oferowane przez inne placówki.

Oddziaływania negatywne należy odpowiednio opisać w analizie ryzyka (patrz punkt 8 *Instrukcji*), a te które są związane ze środowiskiem – uwzględnić w analizie oddziaływania na środowisko (patrz punkt 7 *Instrukcji*). W przypadku istotnych zagrożeń, należy przewidzieć odpowiednie działania prewencyjne i kompensacyjne.

Wycena

W przypadku opracowania pełnej analizy kosztów i korzyści należy oszacować wartość zidentyfikowanych kosztów ekonomicznych.

Podobnie jak w przypadku korzyści ekonomicznych, szacunki powinny być oparte na rzetelnej metodologii uzasadnionej przewidywanym stanem faktycznym.

Należy przy tym wskazać źródło danych, a wyniki obliczeń ustalić z uwzględnieniem:

- zakresu projektu
- skali potencjalnego oddziaływania
- lokalnych warunków dot. np. stanu środowiska, walorów przyrodniczych, poziomu bezrobocia, wynagrodzeń, prognoz demograficznych itd.

Wartości kosztów ekonomicznych należy podawać z uwzględnieniem korekty fiskalnej oraz korekty cen rozrachunkowych, o których mowa w punkcie 7.3 *Instrukcji*.

Odpowiednie pozycje oszacowania należy zaprezentować w formie tabelarycznej dla okresu referencyjnego – jako koszty ekonomiczne projektu.

6.3. Analiza kosztów i korzyści

Analiza kosztów i korzyści obejmuje następujące działania:

- 1) korektę fiskalną
- 2) przekształcenie z cen rynkowych na ceny rozrachunkowe
- 3) wycenę kosztów i korzyści zewnętrznych
- 4) obliczenie wskaźników dyskontowych: ENPV, ERR, B/C.

Korekta fiskalna

Dotyczy wyeliminowania wpływu różnorodnych uregulowań fiskalnych na wartości finansowe i ekonomiczne. Zasady korekty fiskalnej:

- wszystkie wartości powinny być podawane w kwotach netto, bez podatków pośrednich (VAT, akcyza)
- należy pominąć wszystkie podatki bezpośrednie (dochodowe, majątkowe)
- należy pominąć subwencje i dopłaty ze środków publicznych, mające charakter przekazu pieniężnego (płatności transferowych)
- jako wyjątek - w kosztach wynagrodzeń należy uwzględnić wydatki na ubezpieczenia społeczne (jest to wynagrodzenie odłożone w czasie – *Podręcznik CBA*, 2014, s. 45).

Korekta fiskalna obejmuje:

- przepływy finansowe (nakłady inwestycyjne, koszty operacyjne, oszczędności kosztów, przychody)
- wszystkie korzyści i koszty ekonomiczne.

Przekształcenie z cen rynkowych na ceny rozrachunkowe

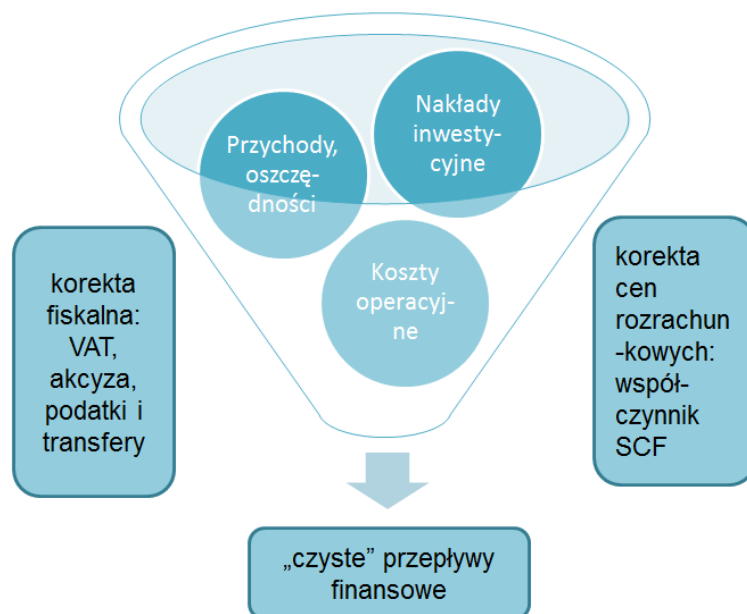
Przekształcenie to ma na celu eliminację zniekształceń wyceny wynikających np. z ograniczeń konkurencji przez monopole, czy regulacje w zakresie prawa pracy.

Ze względu na znaczny stopień skomplikowania IZ RPO zaleca, aby:

- przekształcenia przepływów finansowych i ekonomicznych polegały na zastosowaniu Standardowego Współczynnika Konwersji (*Standard Conversion Factor*, *Podręcznik CBA* 2014, s. 46-47)
- współczynnik ten przyjmuje wartość 1,00 i w praktyce nie zmienia wartości analizowanych przepływów.

W indywidualnych sytuacjach wnioskodawca może zastosować współczynnik o innej wartości, wymaga to jednak szczegółowego uzasadnienia.

Np. jeśli stwierdzone zostanie, że wynagrodzenia są zawyżone ze względu na obowiązujące przepisy prawa w stosunku do wartości rynkowej pracy – w analizie ekonomicznej można obniżyć wartość tych kosztów operacyjnych.

Wycena kosztów i korzyści zewnętrznych

Patrz punkty 6.1 i 6.2 niniejszej *Instrukcji*.

Obliczenie wskaźników dyskontowych: ENPV, ERR, B/C

Analiza ekonomiczna przeprowadzana jest na podstawie wyniku przepływów finansowych z uwzględnieniem korekt fiskalnych, cen rozrachunkowych oraz doliczenia efektów zewnętrznych.

Do obliczenia wskaźników efektywności ekonomicznej stosowana jest, podobnie jak w analizie finansowej, metodologia zdyskontowanych przepływów pieniężnych.

Stopa dyskontowa do analiz ekonomicznych wynosi 5 %.

Rok n+	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
vsp. dysk.	1,0000	0,9524	0,9070	0,8638	0,8227	0,7835	0,7462	0,7107	0,6768	0,6446	0,6139	0,5847	0,5568	0,5303	0,5051
Rok n+	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24					
vsp. dysk.	0,4810	0,4581	0,4363	0,4155	0,3957	0,3769	0,3589	0,3418	0,3256	0,3101					

Na podstawie ekonomicznych przepływów pieniężnych należy wyznaczyć ekonomiczne wskaźniki efektywności przedsięwzięcia, czyli:

- ENPV projektu
- ERR projektu
- B/C projektu.

Do obliczenia ww. wskaźników należy wziąć pod uwagę:

a) przepływy finansowe po przekształceniach fiskalnych i cen rozrachunkowych:

- nakłady inwestycyjne
- koszty operacyjne
+ przychody i oszczędności

z uwzględnieniem korekty fiskalnej i cen rozrachunkowych

- b) zewnętrzne koszty ekonomiczne (-),
c) zewnętrzne korzyści ekonomiczne (+),
d) ekonomiczną wartość rezydualną (+).

Wartość rezydualna w analizie ekonomicznej powinna przedstawiać potencjalne korzyści, które można uzyskać w czasie wykraczającym poza okres referencyjny projektu. Należy ją obliczyć podobnie jak wartość rezydualną na potrzeby analizy finansowej, przy czym podstawą obliczeń powinien być ekonomiczny wynik projektu z ostatniego roku okresu referencyjnego.

Ekonomiczną wartość rezydualną należy obliczyć z zastosowaniem wzoru:

$$W_{re} = EF_{n+14} \times i$$

gdzie:

EF_{n+14} – to ekonomiczny wynik projektu dla ostatniego roku analizy (n+24) obejmujący: przychody, oszczędności i koszty finansowe (skorygowane o efekty fiskalne i rozrachunkowe, bez finansowej W_f), zewnętrzne koszty i korzyści ekonomiczne,

i – to określona przez wnioskodawcę liczba lat funkcjonowania projektu poza okres referencyjny (taka sama jak w analizie finansowej).

Ekonomiczna wartość rezydualna wystąpi tylko wtedy, gdy przepływy ostatniego roku analizy (EF_{n+14}) będą dodatnie.

Dane za okres prognozy należy przedstawić w formie tabelarycznej. Do obliczeń można wykorzystać formuły arkuszy obliczeniowych (np. MS Excel: „NPV”, „IRR”, przy czym należy zwrócić uwagę na składnię funkcji i to, że wartości dla roku „0” powinny być dyskontowane współczynnikiem „1”).

Wzory do obliczenia wskaźników efektywności ekonomicznej:

$$\text{ENPV: } ENPV = \sum_{t=0}^n a_t S_t^E = \frac{S_0^E}{(1+r)^0} + \frac{S_1^E}{(1+r)^1} + \dots + \frac{S_n^E}{(1+r)^n}$$

$$\text{ERR } ENPV = \sum_{t=0}^n \frac{S_t^E}{(1+ERR)^t} = 0$$

gdzie:

S^E – salda strumieni ekonomicznych kosztów i korzyści generowanych w wyniku realizacji projektu w poszczególnych latach przyjętego okresu odniesienia analizy

n – okres odniesienia (liczba lat) pomniejszona o 1

a – ekonomiczny współczynnik dyskontowy

r – przyjęta ekonomiczna stopa dyskontowa (5%),

- Załącznik nr 1 do Wytycznych MRiF

Wskaźnik B/C (Benefits/Costs) oznacza stosunek sumy zdyskontowanych korzyści do sumy zdyskontowanych kosztów generowanych w okresie referencyjnym.

Wzór do obliczenia wskaźnika B/C:

$$B/C: \quad B/C = \frac{\sum_{t=0}^n a_t B_t^E}{\sum_{t=0}^n a_t C_t^E} = \frac{\frac{B_0^E}{(1+r)^0} + \frac{B_1^E}{(1+r)^1} + \dots + \frac{B_n^E}{(1+r)^n}}{\frac{C_0^E}{(1+r)^0} + \frac{C_1^E}{(1+r)^1} + \dots + \frac{C_n^E}{(1+r)^n}}$$

gdzie:

B^E – strumień korzyści ekonomicznych generowanych w wyniku realizacji projektu w poszczególnych latach przyjętego okresu odniesienia analizy

C^E – strumień kosztów ekonomicznych generowanych w wyniku realizacji projektu w poszczególnych latach przyjętego okresu odniesienia analizy

n – okres odniesienia (liczba lat) pomniejszona o 1

a – ekonomiczny współczynnik dyskontowy

r – przyjęta ekonomiczna stopa dyskontowa (5%)

- Załącznik nr 1 do Wytycznych MRiF

Zgodnie z kryteriami oceny merytorycznej określonymi w Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych RPO, dofinansowaniem ze środków EFRR może być objęty jedynie projekt ekonomicznie „korzystny”, tj. charakteryzujący się łącznie wskaźnikami:

- **ENPV > 0**
- **ERR > 5%**
- **B/C > 1**

Jeżeli ww. warunki nie są spełnione, projekt nie może zostać zakwalifikowany do dofinansowania z funduszy UE. Wyjątkiem jest sytuacja, gdy projekt wykazuje ujemną ENPV, lecz powoduje znaczące korzyści, których nie można było wycenić (których kwantyfikacja i oszacowanie wartości byłoby obarczone zbyt dużym ryzykiem lub dla których wnioskodawca nie dysponuje wiarygodnymi i uzasadnionymi szacunkami). Dla tych kategorii oddziaływań należy przedstawić analizę jakościową i efektywności kosztowej, uwzględniającą charakterystykę i skalę pozytywnych i negatywnych oddziaływań.

7. Analiza oddziaływania na środowisko

Należy opisać oddziaływanie projektu na środowisko oraz uzasadnić zgodność przedsięwzięcia z zasadami polityki ochrony środowiska UE. Informacje podawane w tym punkcie powinny być zgodne z załącznikiem nr 3 do wniosku o dofinansowanie.

Szczególnie istotne są wymogi związane z przepisami regulującymi zasady ochrony przyrody, w tym np.:

- dla ośrodka rehabilitacji zwierząt – decyzją Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska
- dla lecznicy dla zwierząt dzikich – uchwałą okręgowej rady lekarsko-weterynaryjnej w sprawie wpisu do ewidencji zakładów leczniczych dla zwierząt
- umową z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska na świadczenie usług weterynaryjnych związanych z leczeniem, rehabilitacją i utrzymaniem rannych lub chorych zwierząt gatunków prawnie chronionych

- dla ogrodu botanicznego – decyzją Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska
- zezwoleniem na usunięcie drzew i krzewów
- zgłoszeniem lub decyzją Generalnego lub regionalnego dyrektora ochrony środowiska w zakresie gospodarowania zasobami i składnikami przyrody (na podstawie rozdziału 9 ustawy o ochronie przyrody)
- uzgodnieniem z właściwymi organami prac wykonywanych na potrzeby ochrony przyrody w odniesieniu do poszczególnych form ochrony przyrody
- inwentaryzacją przyrodniczą.

Ważna jest również zgodność zaplanowanych prac z celami ochrony, ustaleniami dotyczącymi ochrony czynnej lub z działaniami zaplanowanymi dla ochrony danego obszaru określonymi w:

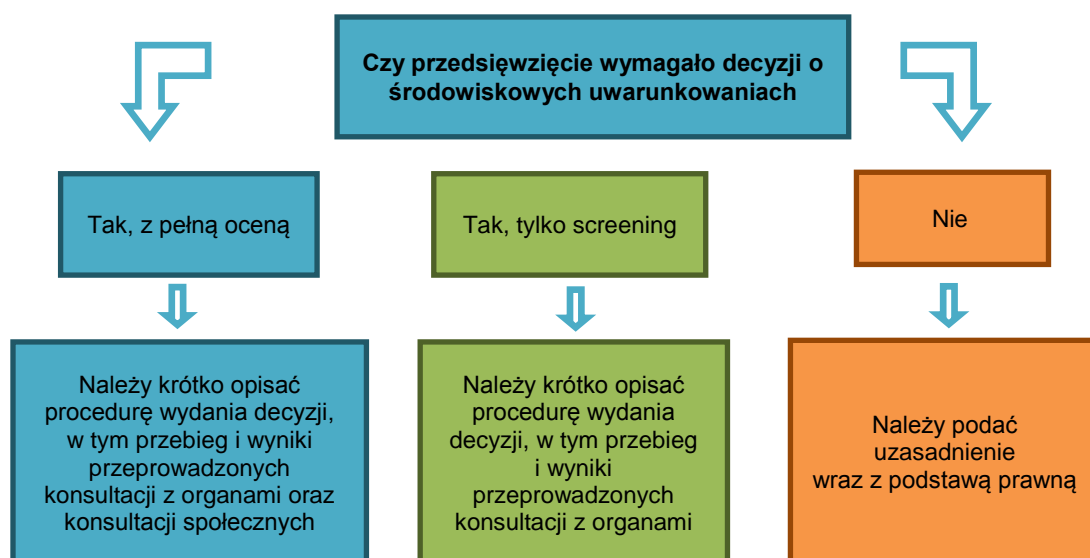
- aktach prawnych dotyczących: parku krajobrazowego, obszaru chronionego krajobrazu, pomnika przyrody, zespołu przyrodniczo-krajobrazowego, stanowiska dokumentacyjnego
- planie ochrony lub zadaniach ochronnych dla rezerwatu przyrody lub parku narodowego
- planie ochrony lub planie zadań ochronnych danego obszaru Natura 2000
- przepisach w sprawie ochrony gatunkowej.

Dodatkowe informacje na temat procedury oceny wpływów środowiskowych oraz regulacji prawnych w tym zakresie przedstawione zostały w Poradniku przygotowania inwestycji z uwzględnieniem zmian klimatu, ich łagodzenia i przystosowania do tych zmian oraz odporności na klęski żywiołowe, MOŚ, <http://klimada.mos.gov.pl/>.

7.1. Formalno-prawna procedura wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach

Należy krótko opisać, czy przedsięwzięcie wymagało uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1405 z późn. zm.):

- jeżeli nie – należy uzasadnić, dlaczego,
- jeżeli tak: należy opisać przebieg i stopień zaawansowania procedury związanej z wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia, w tym opisać procedurę kwalifikowania przedsięwzięcia do obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko (screening) oraz procedurę pełnej oceny oddziaływania (scoping), o ile taka procedura była wymagana. Należy przedstawić informacje dotyczące przeprowadzonych konsultacji społecznych (o ile były wymagane) oraz informacje dotyczące opinii i uzgodnień wydanych przez organy administracji właściwe w zakresie ochrony środowiska.

Należy zwrócić szczególną uwagę na:

- 1) przedsięwzięcia wymienione w Rozporządzeniu Rady Ministrów z 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 71) oraz realizowane na obszarze i w otulinach form ochrony przyrody,
- 2) wymogi ochrony gatunkowej przewidziane w ustawie o ochronie przyrody oraz w Rozporządzeniach Ministra Środowiska:
 - z 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. poz. 2183),
 - z 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. poz. 1409),
 - z 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. poz. 1408).

W odniesieniu do kwestii ochrony gatunkowej, studium wykonalności i załączane do wniosku dokumenty powinny jednoznacznie wskazywać, że badana była kwestia ewentualnego zagrożenia dla środowiska w odniesieniu do chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów (występujących w zasięgu oddziaływania przedsięwzięcia, w tym także poza obszarami chronionymi ustanowionymi na podstawie ustawy o ochronie przyrody).

7.2. Zrównoważony rozwój i zmiany klimatu

Zasada zrównoważonego rozwoju wynika wprost z przepisów prawa traktatowego. Zgodnie z kryteriami oceny projektów w ramach RPO WP 2014-2020 należy opisać czy projekt przewiduje:

- a) racjonalne gospodarowanie zasobami,
- b) ograniczenie presji na środowisko,
- c) uwzględnianie efektów środowiskowych w zarządzaniu,
- d) podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa.

Ponadto w okresie programowania 2014-2020 należy skoncentrować się na celach Strategii Europa 2020 w zakresie przeciwdziałania zmianom klimatu i zrównoważonemu wykorzystaniu energii.

W studium wykonalności należy:

- a) wyjaśnić, czy lub w jaki sposób projekt przyczynia się do realizacji celów polityki ochrony środowiska, w tym w zakresie zmian klimatu zgodnie ze strategią Europa 2020,

- b) wskazać, w jaki sposób cele polityki ochrony środowiska zostały uwzględnione w danym projekcie (w szczególności poprzez efektywną gospodarkę zasobami, zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych, odporność na skutki zmian klimatu),
- c) wskazać wydatki związane z działaniami adaptacyjnymi lub zapobiegającymi tym zmianom, zgodnie z załącznikiem nr I do Rozporządzenia Wykonawczego KE (UE) na 215/2014,
- d) udzielić odpowiedzi, w jaki sposób w projekcie uwzględniono zagrożenia związane ze zmianami klimatu, przystosowania się do zmian klimatu i ich łagodzenia oraz odporności na klęski żywiołowe; np.:
 - czy rozważono alternatywne rozwiązanie dotyczące mniejszego zużycia węgla lub oparte na źródłach odnawialnych?⁴
 - czy w trakcie przygotowywania projektu przeprowadzono ocenę zagrożeń wynikających ze zmian klimatycznych lub kontrolę podatności na te zagrożenia (np. ryzyko powodzi, ekstremalnych temperatur, burz, gradu i wiatru, osunięć ziemi). Jest to szczególnie ważne w przypadku parametrów nawierzchni drogi (nośność, podatność na odkształcenia i spękania w zależności od temperatur) oraz przyjętego przekroju konstrukcyjnego i jego dostosowania do warunków gruntowych i wodnych (nośności gruntu, poziomu wód gruntowych itd.);
 - czy w ramach prowadzonych prac nad przygotowaniem projektu, w tym związanych z wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, uwzględniono kwestie związane ze zmianami klimatu?
 - czy zmiany klimatu wpłynęły na lokalizację inwestycji (np. lokalizacja na obszarze zalewowym, obszarze o zwiększonym ryzyku osunięć ziemi)?
 - czy inwestycja w połączeniu ze zmianami klimatu będzie miała jakikolwiek pozytywny lub negatywny wpływ na otoczenie?
- e) jakie rozwiązania przyjęto w ramach projektu w celu zapewnienia jego odporności na bieżącą zmienność klimatu i przyszłe zmiany klimatu.

Dodatkowe informacje na temat przystosowania do zmian klimatu zawarte są między innymi w *Non-paper Guidelines for Project Managers: Making vulnerable investments climate resilient*⁵ oraz *Poradniku Ministerstwa Środowiska w zakresie przygotowania inwestycji z uwzględnieniem zmian klimatu, ich łagodzenia i przystosowania do tych zmian oraz odporności na klęski żywiołowe, 2015.*⁶

7.3. Analiza pozostałych obszarów oddziaływania inwestycji na środowisko

Należy opisać najważniejsze czynniki, które mogą mieć wpływ na stan środowiska w fazie inwestycyjnej oraz podczas eksploatacji projektu.

Należy zwrócić uwagę na:

- stosowanie w projekcie zasad ostrożności, działania zapobiegawczego, naprawiania szkody w pierwszym rzędzie u źródła i na zasadzie „zanieczyszczający płaci”, których źródłem jest art. 174 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (Dz. Urz. UE 2006 C 321E),
- dotrzymanie przepisów o ochronie środowiska, w szczególności o ochronie gatunkowej,
- zrównoważone korzystanie ze środowiska i zasobów,
- kwestie efektywności energetycznej oraz ograniczanie emisji zanieczyszczeń do środowiska.

Informacje najlepiej przedstawić w formie tabeli.

⁴ Np. inną technologię wykonania, albo oświetlenie z zastosowaniem zasilania OZE.

⁵ http://ec.europa.eu/clima/policies/adaptation/what/docs/non_paper_guidelines_project_managers_en.pdf

⁶ <http://klimada.mos.gov.pl/>

Przykład:

Rodzaj oddziaływania	Charakter, zasięg oddziaływania	Środki zapobiegawcze i naprawcze
Emisja hałasu podczas pracy sprzętu budowlanego	Krótkotrwałe, bliskie – podczas prac budowlanych	Ogrodzenie terenu budowy, brak robót w porze nocnej i w okresie lęgowym.
Presja antropologiczna związana z utworzeniem ścieżki przyrodniczej na obszarze rezerwatu (hałas, ruch, odpadki)	Krótkotrwałe, cykliczne, w granicach 0-20 m od osi ścieżki	<p>Działania informacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tablice informacyjne i edukacyjne - budowa punktu widokowego z lunetą - montaż infokiosku i kamer w gniazdach/norach, gawrach. <p>Infrastruktura i zagospodarowanie terenu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ogrodzenia - lokalizacja ścieżki z zachowaniem odpowiedniej odległości od najcenniejszych siedlisk - miejsca przystankowe i rekreacyjne poza terenem rezerwatu - nasadzenia zieleni izolacyjnej - system monitorowania terenu (kamery).
Naruszenie równowagi ekosystemu (presja gatunku, który poddano ochronie, na inne gatunki)	Długotrwałe, mało prawdopodobne. Obszar rezerwatu i obszar Natura 2000, w którym realizowane będą działania projektu.	Każda ingerencja w ekosystem może spowodować zagrożenie dla jego stabilności. Celem projektu jest ochrona siedlisk zagrożonego gatunku bociana czarnego (<i>Ciconia nigra</i>). Bez podjęcia działań istnieje ryzyko, że siedliska znikną w przeciągu 3-5 lat. Wnioskodawca będzie prowadził monitoring populacji objętej działaniami ochronnymi, a w przypadku jej nadmiernego rozrostu i nadmiernej eksploatacji żerowisk podjęte zostaną działania związane z kontrolowaną migracją do innych ekosystemów.
Inne ...		

Analiza powinna obejmować również inne środowiskowe oddziaływania, w tym skumulowane i pośrednie, które wynikać będą z realizacji inwestycji.

7.4. Oddziaływanie projektu na obszary Natura 2000 i inne formy ochrony przyrody

Należy przedstawić informację, czy projekt (lub jego element) może oddziaływać na formy objęte ochroną w ramach sieci Natura 2000, albo inne formy ochrony przyrody wymienione w art. 6 ustawy o ochronie przyrody.

Jeżeli tak - należy podać nazwę oraz numer obszaru Natura 2000 (ewentualnie nazwę innej formy ochrony przyrody) oraz określić możliwe oddziaływania projektu na stan środowiska, w tym na gatunki objęte ochroną, ze szczególnym uwzględnieniem dyrektyw:

- nr 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory,
- nr 2009/147/WE w sprawie ochrony dzikiego ptactwa.

Zabrania się (...) podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności:

- 1) pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000 lub*
- 2) wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, lub*
- 3) pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.*

- art. 33, ust. 1 ustawy o ochronie przyrody

Jeżeli projekt jest zlokalizowany poza terenami chronionymi, należy również przeanalizować, czy może on skutkować istotnymi oddziaływaniami na podlegające ochronie siedliska lub gatunki.

W przypadku stwierdzenia istotnego oddziaływania projektu na ww. formy ochrony przyrody, należy opisać zakres ograniczeń, działań kompensujących oraz system monitorowania występujących wpływów.

Szczegółowe informacje dotyczące obszarów Natura 2000 oraz innych form ochrony przyrody można uzyskać na stronach internetowych Generalnej oraz Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska (<http://natura2000.gdos.gov.pl/> oraz <http://rzeszow.rdos.gov.pl/>).

8. Analiza ryzyka i wrażliwości

Przeprowadzenie oceny ryzyka ma na celu oszacowanie trwałości finansowej oraz realności celów projektu finansowanego z funduszy UE. Poprzez analizę ryzyka należy przede wszystkim rozumieć identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń. Analiza ryzyka polega na określeniu prawdopodobieństwa jego wystąpienia i jego wpływu na projekt. Ocena ryzyka umożliwia projektodawcy przygotowanie się do sytuacji, gdyby niektóre kluczowe zmienne dotyczące projektu okazały się inne niż przewidywano.

Dogłębna analiza ryzyka stanowi podstawę solidnej strategii zarządzania ryzykiem, którą z kolei uwzględnia się w projekcie. Szczególną uwagę należy zwrócić na kwestie efektywności energetycznej i problemy środowiskowe.

Ocena ryzyka obejmuje dwa etapy:

- 1) **Analizę wrażliwości**, w ramach której określa się zmienne „krytyczne”, czyli te, których wahania mają największy wpływ na parametry finansowe i ekonomiczne przedsięwzięcia. Analiza wrażliwości powinna przedstawiać:
 - a) jak będzie kształtować się wynik finansowy projektu (FNPV) w przypadku:
 - zmian nakładów inwestycyjnych w zakresie +/- 20 %
 - zmian kosztów operacyjnych +/- 20 %
 - oraz zmian popytu lub przychodów (jeśli występują) w przedziale +/- 20 %;
 - b) jak będzie kształtować się wynik ekonomiczny projektu (ENPV) w przypadku:
 - zmian korzyści ekonomicznych w zakresie +/- 20 %
 - zmian kosztów i nakładów ekonomicznych +/- 20 %.

Szczegółnej analizie powinny być poddane te sytuacje, w których zmiana parametrów w sposób więcej niż proporcjonalny wpływa na finansowy lub ekonomiczny wynik przedsięwzięcia.

- 2) **Analizę ryzyka**, która obejmuje następujące elementy:
 - wykaz rodzajów ryzyka, na jakie narażony jest projekt (możliwe przyczyny wystąpienia trudności)
 - uszeregowanie według prawdopodobieństwa wystąpienia i nasilenia skutków; (np. mało, średnio, wysoce prawdopodobne)
 - negatywne skutki generowane w związku z projektem, np. w powiązaniu z analizą wrażliwości
 - określenie środków zapobiegawczych i zmniejszających ryzyko, w tym podmiotu odpowiedzialnego za zapobieganie ryzyku i jego skutkom, opis środków prewencyjnych i naprawczych.

Ze względu na znaczenie polityki adaptacji do zmian klimatu w perspektywie finansowej Unii Europejskiej 2014-2020 obowiązkowym elementem analizy ryzyka jest uzasadnienie w zakresie oceny ryzyka:

- wpływu projektu na zmiany klimatu (np. wielkość emisji zanieczyszczeń do środowiska, „ślad węglowy”)
- wpływu zmian klimatu na projekt (t.j. zagrożenia projektu przez klęski żywiołowe, np.: wiatr i wyładowania atmosferyczne, grad, suszę, długotrwałe opady, podtopienia i powódź, osunięcia się ziemi, ekstremalne temperatury itd.).

Informacje najlepiej przedstawić w formie tabeli.

Przykład:

Rodzaj ryzyka	Prawdopodobieństwo wystąpienia (małe, średnie, duże)	Negatywne skutki	Środki zapobiegawcze i naprawcze
demograficzne (osoby korzystające) lub populacyjne (chronione gatunki i siedliska)
zainteresowanie społeczne inne niż przewidywano (zbyt małe lub niezdolność do zaspokojenia popytu, konkurencja innych placówek)
niewłaściwe oszacowanie kosztów projektu
administracyjne i związane z udzielaniem zamówień
konflikty społeczne lub środowiskowe			
związane z budową (opóźnienia, wady)
operacyjne (brak pracowników, wzrost kosztów, komplikacje z użytkowaniem, wpływem na ekosystem)
finansowe (np. mniejsza lub zwrot dotacji)
wpływ inwestycji na zmiany klimatu (emisje...)
zagrożenia związane ze zmianami klimatu (np. nieodpowiednia analiza zagrożeń biotopu)
zagrożenia związane z klęskami żywiołowymi: - ... - ...			
inne ryzyka środowiskowe (jakie?)			

Załączniki:**Analiza finansowa i ekonomiczna w aktywnym arkuszu kalkulacyjnym**

Wymagany załącznikiem do studium wykonalności, jako materiał niezbędny do oceny projektu, jest analiza finansowa i ekonomiczna w aktywnym arkuszu kalkulacyjnym. Przedstawienie arkusza kalkulacyjnego w wersji elektronicznej nie zwalnia z obowiązku zaprezentowania w treści studium analiz i obliczeń z konkretnym uzasadnieniem.

Zakres studium dla projektów, które dotyczą opracowania dokumentacji dotyczącej ochrony bioróżnorodności

Załącznik dotyczy:

- planów ochrony dla rezerwatów przyrody parków krajobrazowych oraz dokumentów waloryzujących obszary chronionego krajobrazu,
- dokumentacji dotyczącej zasobów i zagrożeń: tworów i składników przyrody, walorów krajobrazowych, wartości kulturowych, na potrzeby dokumentów wymienionych w lit a), inwentaryzacji nieleśnych siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura2000 położonych w granicach parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu,
- audytu podkarpackiego.

Studium wykonalności dla ww. typów projektów powinno obejmować odpowiednio dostosowane następujące punkty:

L.p.	Rozdział, punkt studium	Zakres analiz
1	Przyczyny realizacji projektu	Jak dla projektów inwestycyjnych. Należy skupić się na opisie walorów, zagrożeń i potrzeb obszarów chronionych, dla którym opracowywane będą dokumenty.
2	Opis projektu	
2.1	Cele projektu	Jak dla projektów inwestycyjnych.
2.2	Produkty projektu	Jak dla projektów inwestycyjnych.
2.3	Rezultaty projektu	Jak dla projektów inwestycyjnych.
2.4	Opis i ocena wariantów alternatywnych	Analiza nie jest wymagana.
2.5	Powiązania z innymi inwestycjami	Analiza nie jest wymagana.
3	Zakres rzeczowy projektu	
3.1	Lokalizacja	Należy opisać, jaki obszar będzie objęty działaniami, z uwzględnieniem specyfiki projektów dot. dokumentacji.
3.2	Roboty budowlane	Punkt nie dotyczy dokumentacji.
3.3	Dostawy	Punkt nie dotyczy dokumentacji.
3.4	Dokumentacja i usługi	Jak dla projektów inwestycyjnych. Konieczne jest doprecyzowanie zakresu danego dokumentu, metodologii badań, pomiarów i analiz. Należy również uzasadnić praktyczne zastosowanie dokumentów i wyników analiz.
3.5	Promocja projektu	Jak dla projektów inwestycyjnych, z uwzględnieniem specyfiki działań promocyjnych UE dot. dokumentacji.
3.6	Zgodność z kryteriami RPO	Jak dla projektów inwestycyjnych.
4	Uwarunkowania prawne i organizacyjne	
4.1	Uwarunkowania wynikające z procedur zagospodarowania przestrzennego i prawa budowlanego	Analiza zgodności z miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego i studiami uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego. Pozostałe postanowienia nie dotyczą dokumentacji.
4.2	Zgodność z prawem zamówień publicznych	Jak dla projektów inwestycyjnych.
4.3	Pomoc publiczna	Jak dla projektów inwestycyjnych.

4.4	Inne uwarunkowania prawne	Jak dla projektów inwestycyjnych. Konieczne jest szczegółowe wyjaśnienie podstaw prawnych i obowiązku wykonania danego rodzaju dokumentacji.
4.5	Uwarunkowania wynikające dokumentów strategicznych	Jak dla projektów inwestycyjnych.
4.6	Zgodność projektu z polityką równości szans	Jak dla projektów inwestycyjnych.
4.7	Charakterystyka wnioskodawcy	Jak dla projektów inwestycyjnych.
4.8	Partnerzy i opis zasad partnerstwa	Jak dla projektów inwestycyjnych.
4.9	Opis podmiotu odpowiedzialnego za eksploatację przedmiotu inwestycji po jej zakończeniu	Należy skupić się na problematyce kontynuowania badań populacyjnych (inwentaryzacje) oraz aktualizacji opracowanej dokumentacji.
4.10	Doświadczenie	Jak dla projektów inwestycyjnych.
5	Analiza finansowa	
5.1	Harmonogram realizacji	Jak dla projektów inwestycyjnych.
5.2	Nakłady inwestycyjne	Jak dla projektów inwestycyjnych.
5.3	Źródła finansowania	Jak dla projektów inwestycyjnych.
		Pozostałe punkty analizy finansowej nie dotyczą projektów w zakresie dokumentacji, chyba że jej opracowanie wiąże się z uzyskiwaniem przychodów w rozumieniu art. 61 rozporządzenia nr 1303/2013.
8	Analiza ekonomiczna	Dla projektów dot. dokumentacji wymagana jest identyfikacja i krótkie uzasadnienie korzyści ekonomicznych, które są spodziewane w wyniku opracowania danego rodzaju dokumentacji i możliwości ich praktycznego zastosowania w przyszłości.
9	Analiza oddziaływania na środowisko	
9.1	Formalno-prawna procedura ocena	Opis powinien uwzględniać wymogi strategicznej oceny oddziaływania na środowisko przewidzianej w rozdziale IV ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U.2013.1235 j.t. ze zm.).
9.2	Analiza pozostałych obszarów oddziaływania inwestycji na środowisko, w tym obszary Natura 2000 i inne obszary objęte formami ochrony przyrody	Analiza powinna dotyczyć możliwych zmian w ekosystemie, które są oczekiwane lub mogą być spowodowane wskutek realizacji działań zaplanowanych w dokumentach opracowywanych w ramach wniosku o dofinansowanie.
10	Analiza ryzyka	Jak dla projektów inwestycyjnych, przy czym analiza powinna skupiać się na: <ul style="list-style-type: none"> – ryzyku regulacyjnym (procedury), – prawdopodobieństwie wzrostu kosztów opracowania, przebiegu konsultacji społecznych, – terminach realizacji (np. wskutek ograniczeń czasowych inwentaryzacji gatunków chronionych).

Studium wykonalności powinno zawierać informację o osobie oraz firmie, która je wykonała i powinno być opatrzone podpisami osób upoważnionych do reprezentacji wnioskodawcy.

Autor studium: *imię i nazwisko*:

Firma:

Wnioskodawca:

.....
podpis